

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.

TRACTATUS
IVRIDICO-POLITICVS

744.

28

DE
FAMOSIS LIBEL-
LIS

1660, 87

seu ut vulgo vocantur

PASQVILLIS.

Imp. VII.

QUEM

IN CELEBERRIMA ARGENTORATEN-
*sium Vniuersitate breuiter adum-
bratis*

JOHANNES CONRADUS *Koffenbauch*/
Heilbrunnensis.

ARGENTORATI,

Typis expressit ANTHONIVS HAVG,

M DC LX.

S. Rom. Imp. Reipublicæ
HEILBRUNNENSIVM

Inclytæ

VIRIS

MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS,

AMPLISSIMIS & PRVDENTISSIMIS
DNN, CONSVLIBVS, PRÆTORI, QVATVOR VIRIS,
Syndico, cæterisque SENATVS ASSESSORIBVS,

*Dominis, Patronis, Promotoribus & respectiue Curatori,
et atem colendis: Salutem & incolumitatem.*

P. P.

Xiguum hunc laborum, & ingeni
mei sætum, PATRES PATRIÆ, cur Vobis offe-
ram, latere Vosmetipfos non potest. Et si e-
nim naturali lege ad hoc devinctus & obstric-
tus sim, hac tamen sepositâ, sola recordatio
beneficiorum, quibus me prosequuti estis,
industriam qualemcunque animi mei tenuit obæratam. Tanta
enim vestra in me merita & beneficia, ut iis enarrandis non suffi-
ciam, & si sufficerem, ob moderationem tamen non auderem.
Recordor vero, ut reliqua tacito cultu venerer, illius non mini-
mi, quo me per tot annos adhuc pupillum & minorem, multis
captionibus suppositum, propter ætatis meæ imbecillitatem
consiliisq; inopiam variis salutaribus admonitionibus regere &
tueri non dedignati sitis, cum juri naturali conveniens sit, ut is,
qui perfectæ ætatis non est, alterius tutela regatur: §. 6. 1. de Attil.
& Cic. lib. 1. off. ineuntis ætatis inscitiâ, senum præsentia confi-
tuendam & regendâ esse. Quam ob causam gratias submisisse ago
maximas, & cum tanta Vobis debeam, quantum persolvere non
queam.

745.
queam, nihilque habeam, quod correspondeat beneficentiæ
vestræ, idcirco me ipsum Amplitudinibus Vestris sisto humili-
me, atque æterno submissionis nexu devinctum trado promissis,
sime, in huiusque rei testimonium theses hæc Inaugurales, ex
Themidos fosculis tenui manu à me contextas devote offero.
Etiã atque etiã rogando, ut pro humanitate Vestra, litera-
rium hoc munusculum, veluti tesseram animi mei ad omne
obsequiorum genus paratissimi, in submissionis testem, debi-
tisque naturalis aliqualem retributionem, fronte lata, animoq;
de more sereno suscipere, me indignum patriæ enascentem sur-
culum, favore & benevolentia vestra prosequi, studiaque mea
promovere, & ne illorum capta structura collabascet, juvare di-
gnemini. Regat DEUS T. O. M. actiones & consilia suo Sancto
Spiritu Ordinum universorum: eosque sinceræ fidei atque cha-
ritatis vinculo, ceu glutine quodam in unum quasi corpus
compactos custodiat & conservet: faciat, ut quod hæcenus est
præstitum, Ecclesiarum & Scholarum sint Nutritii, sub horum
felici regimine propagetur ad posteros incontaminata DEI
agnitio & religio: misericordia & veritas sibi mutuo occur-
rant: justitia & pax sese invicem osculentur: honestas & disci-
plina in omnibus Ordinibus floreat: mala & pericula omnia
arceantur: absint denique ea omnia, quæ acerbam hanc vitam
reddere, Imperia, Regna, & Respublicas turbare & pessundare
solent. Quo in voto hanc dedicatorem epistolam finio, & Vos
GLORIÆ DIVINÆ & usibus humanis florentes diu vivere & su-
peresse ex animo cupio. Valete & me vestro patrocinio nun-
quam indignum æstimate. Perscriptum Argentor. Anno
M. DC. LX. die 13. August.

Vestrarum Amplitudinum

aliens subiectissimus

JOHANNES CONRADUS Koffenbauch.
A 2

Quod

Quod Sacrosancta TRINITAS
bene vertat!

Præloquium.

Um juris naturalis, simul ac
cripti certa ratio, in hoc potissimum sita
ac constituta sit, ut societas hominum in-
ter ipsos & quasi consociatio quædam, ac
vita communitas recte ac convenienter
contineri possit, sequitur præcellens juris
nostri præceptum, ac quasi solidum fun-
damentum esse, ALTERUM NON LA-
DERE, quo utique non tam manus quam linguam ac ipsam
mentem cohibere sanctè religioseque jubemur. Unde & id
non solum ad corporis & bonorum, verum etiam quam maxi-
me ad læsionem famæ referendum, ut quæ & atrocitate & cru-
delitate cæteris damnis longe gravior æstimanda sit, juxta illud
Poetæ:

Omnia si perdas famam servare memento.

Cum bonam famam omnibus divitiis & thesauris mundi præ-
ferendam, & sacræ literæ sanctè moneant, ut *Prov. 22. v. 1.* me-
lius est nomen bonum, quam divitiæ multæ, & in *Ecclesiast. c.*
41. vers. 15. curam habe de bono nomine, hoc enim magis per-
manebit, quam mille thesauri pretiosi & magni, bonæ vitæ
numerus dierum, bonum autem nomen permanebit in ævum.
Et jura nostra religiose testentur, *l. 104. ff. de reg. jur.* Hinc
pretiosissimam famam gemmam, summum patrimonium Cic.
lib. 3. offic. nominavit & cuius damna maiora, quam ut æstima-
ri queant, Lipsius pronuntiavit, quia omnia ornamenta, omnis
splendor & omnis omnino dignitas ab hac dependent: nihil e-
nim insatiabilius parandum est, sui memoria, *Tacit. lib. 4. An-
nal.* Baldus in *l. un. c. de confess. n. 22.* bona fama, inquit, quam
multi populi amant, est thesaurus hominis inæstimabilis & ju-
cundus

cundus & sicut lilium dat suavitatem odoris, & in c. 1. n. 1. de renunt. fama unius viri boni est umbra sub qua multi quiescunt, unde gravior oculorum amissione habetur in infamia S. C. de decurion. & crudelis dicitur in seipsum, qui famam negligit, e. nec sunt audiendi II. q. 3. c. nolo 12. q. 1. c. sacerdos 1. Hinc Cicero in lib. 3. offic. præclare dicit, eum qui non defendit famam suam, nec obstitit, si potest, infamiam, tam esse in vitio, quam si parentes, aut amicos, aut patriam deserat. Imò vita & fama pari passu ambulant, l. 9. ff. de manum vind. l. 8. §. 2. ff. quod mer. caus. l. eorum 4. ibi, cuiusque salus aut existimatio. C. de malef. & mathem. l. 9. in pr. ibi: capitis famæque periculum. ff. de fideic. libert.

Licet autem fama sit maximum bonum, per ea, quæ dicta & tradita à Francisc. Anton. à Soula in relef. de censur. Bullæ can. cap. 13. disp. 70. n. 3. tamen tanta pro dolor! densissima hac mundi nocte, qua omnis ferè virtus ad occasum inclinat, omnis candor & probitas ultimum suum vale dixerunt, pestilens quorundam mortalium animos invasit lues, ut nihil intentatum nihil inausum relinquunt, quin optimorum hominum & famam & mores livente lingua suggillare, venenatisq; convitiis suorum sagittis petere conentur: adeo ut nullum delictum usitacius, nullum scelus hodie frequentius sit detestanda ista injuriandi libidine. Et Franciscus Petrarcha lib. 2. de remed. urriusq; fore. dial. 25. de infam. Pestilens hæc, inquit, etiam sanctissimis viris non pepercit, & adiungit: quod tamen vir bonus & sapiens conscientiam suam confilius, & omne theatrum superante animi testimonio non curat, sed errores hominum alto animo inculcat & deridet, juxta illud:

Conscia mens recti fama mendacia ridet.

Et ut Seneca in distichis monet:

Cum recte vivas, nec cures verba malorum,

Arbitri nostri non est, quod quisq; loquatur.

Quinimo talis infamia magnæ sæpe famæ principium multis fuit. Sed ut ad propositum veniam, læditur fama verbis, vel ore seu lingua, vel scripto & pictura, quando scilicet quis ad ignominiam aut infamiam alterius libellum, aut car-

6.
men, picturamque composuerit, scripserit, pinxerit, ediderit, dolove malo, quod quid horum fieret, fecerit, quarum altera manet in terminis iniuria verbalis simplicis, altera vero qualificata evadit in speciem criminis, & vocatur libellus famosus.

Impetrata itaque à Nobilissimo atque Amplissimo In-clytæ huius Universitatis Juris Consultorum COLLEGIO pro adificendis in utroque jure summis honoribus, etiam publice sine Præside disputandi, Licentia: placuit ex aliis innumeris ob oculos versantibus materiis præsentem hanc de famosis libellis præferre. Aggredior ergo rem ipsam, & ne extra metas vagari videar, cum bene universa gerantur & competenter, si ipsum cuiusque rei principium fiat decens & amabile Deo, Nov. 6. in pr. can. non observaris. 16. in fin. cap. 26. q. 7. & difficile sit, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoato principio can. 25. c. 1. q. 1. ubi Christus enim non est fundamentum, ibi nullius boni operis potest fieri ædificium can. 26. c. 1. q. 1. & secundum D. Paulum ad Coloss. c. 3. arg. Nov. 80 85. 109. Deus progressus & exitus optatos iis tribuit actibus, quos ab ipso auspicamur. Igitur cum meliori principio nihil inchoari possit, Deum intimis suspiriis anhele, & votis supplicibus veneror, ut mihi in conscribenda & defendenda hæc Disputatione Inaugurali favore & gratia sua propter filium suum, JESUM CHRISTUM, Salvatorem nostrum, succurrere, cæptaque prosperare velit, ut omnia in sui ipsius Nominis gloriam, dulcissimæ Patriæ salutem & studiorum meorum incrementum cedant. Sit ergo in nomine eius

Thesis prima.

Quoniam autem in omni materia recte tractanda, nihil iusta serie & naturali methodo vel utilius, vel pulchrius, vel præclarius: quippe quæ rite & diligenter observata, tum ad rerum, quæ tractantur, intelligentiam plurimum confert, tum memoriam, quæ alioqui firma & labilis est, in primis adjuvat, arg. l. 28. ff. de probat. l. 2. §. 12. C. de vet. jur. encl. ideo initium huius Disputationis facio à definitione, quæ est duplex, alia nominis, alia rei, siquidem in omni tractatu potior quidem re-

7.
num, verborum tamen prior ratio haberi debet l. 1. ff. de reb. cred. l. 7. in fin. ff. de supell. leg.

Th. 2. Definitio nominis est triplex: Etymologica, Homonymica, & Synonymica. De Etymologica famosi libelli definitione non multum hic sum sollicitus, cum ea non semper magno opere consideretur, sed potius eam relinquo Grammaticis, ubi enim de re constat, quid opus ut verbis diu immoremur.

Th. 3. Quoad homonymicam, & ne varia libelli significatio ambiguitatem pariat, eam prius explico. Et quidem 1. libellus, pro tabula fideicommissaria accipitur in l. 1. in pr. ff. de tabb. exhib. & l. 22. C. de fideic. 2. appellatur scheda, quam vulgo supplicationem dicimus, tot. tit. C. quand. lib. princ. l. 25. ff. de in ius vocand. & l. non distinguimus 32. §. 14. ff. de recept. arbit. l. 19. §. 9. ff. locati. l. 3. ff. de alim. leg. 3. dicitur libellus, qui à litigatoribus recusandi iudicis causa exhibetur, l. 16. C. de iudic. 4. Accipitur pro epistola assertoria, quam vulgo credentiam vel certificationem vocant: cum superior Magistratus pro subdito vel pro alio fidem facit. l. 4. §. de reb. ff. de publ. & vestigal. 5. Libellus vocatur appellatorius, qui appellationis causa à litigatoribus proponitur l. 1. §. ult. ff. de appellat. 6. Apostoli seu dimissoriae literae nominantur quoque libelli, in tit. ff. de libb. dimiss. 7. Dicitur oratio consultoria ab Imperatore Senatui proposita l. 20. §. 6. ff. de pet. hered. 8. Dicitur libellus repudii, quam maritus uxori, vel contra marito uxor mittit repudii causa l. 7. ff. de divort. 9. Vocatur scheda, quae in foro aut valvis Ecclesiarum proponitur l. falsus creditur 43. §. proinde 8. vers. solent pleriq. ff. de furs. 10. Significat scripturam quam actor reo exhibet, continens intentionem actoris adversus reum. Nov. 53. cap. 3. §. sancimus. l. 1. §. 1. ff. de edend. 11. Et ultimo designat scripturam, qua alicui dolose famosum aliquod crimen obicitur & imputatur, tot. tit. ff. & C. de famos. libb. quae significatio huius loci propria est, & hac appellatione continetur 1. famosus libellus scriptus l. un. C. de famos. libb. l. 5. §. 2. ff. de in iur. & famos. libb. Peintliche Halsgerichtes. Dodung arz. 110. Reichs. Abschied zu Nürnberg de anno 1524. §. als auch. Reichs. Abschied zu Speyer de anno 1529. §. darzu sollen.

Hom. libb.

Hom. lib. famos.

sollen und wollen wir. pag. 197. Reichs Abschied zu Augspurg de anno 1530. §. und nachdem die unordenliche Druckerrey / p. 209. Item de anno 1548. tit. von Schmähschriften pag. 66. Reichs Abschied zu Speyer de anno 1570. §. Zum andern sollen auch Reichs Abschied zu Francfurt de anno 1577. tit. 53. 2. Libellus famosus excusus, d. Reccellus Imperii zu Augspurg de anno 1530. §. und nachdem die unordenliche Druckerrey etc. Reichs Abschied zu Nürnberg / §. als auch / vers. darzu daß ein jede Obrigkeit pag. 182. in Edit. Ostermanni 1642. 3. Carmen famosum l. 21. in pr. ff. de testib. Carmen famosum autem Julius Paul. lib. 5. sentent. tit. 4. §. 15. vocat etiam cantica ista turpia & ad infamiam alicuius composita. Reccellus Imperii appellant Germanice ein schmähtich Gedicht. Eatenus tamen carmen famosum ejusdem conditionis est cum famoso libello, quatenus publice, puta in foro decantatum fuerit, vel alibi presente hominum turba, ut evincitur ex Jul. Paul. dict. tit. 4. §. psalterium. 4. Pictura famosa l. 5. §. 10. ff. de injur. & fam. lib. & in d. Reccellu Imp. Augusti de anno 1530. Item in Reccell. Francof. Imp. de anno 1577. tit. 35. §. und setzen / ordnen und wollen wir &c. Ib. sondern wo solche und dergleichen Bücher / Schriften / Gemählde / etc. 5. Sculptile aut fulforium opus, quod quis ad infamiam alicuius fecit, mod. dict. Reccell. & Augustanus de anno 1548. tit. von Schmähschriften / Gemähltes oder gemächtes §. ferner setzen / vers. dergleichen / ibi. Gemählte / geschnitzte / gegossene oder gemacht. Caterum quia famosi libelli die schmähschriften oder Pasquillen / frequentiores sunt, quam picturæ famosa, aut carmina famosa, aut sculptilia & fulforia opera famosa, placuit mihi de illis principaliter agere.

Synonym.

Unde Pasquillus?

Th. 4. Definitionem homonymicam excipit Synonymica, quæ etiam aliam nobis exhibet appellationem. Vocari enim famosus libellus etiam solet Pasquillus, à Pasquillo, Sarcotore quodam Romano & religioni Pontificiæ addictissimo, qui Papam & Papæ Senatum seu Cardinales, mira libertate & impunitate ob vitia vellicare solitus fuit. Illi cum moretur, prope tabernam suam in Urbe Romana statua marmorea, habitu gladiatorio erecta, quæ populari joco Pasquillus vocari consuevit, exinde quod illic ob dicacitatem notissimus magister Pasquillus.

Pasquillus habitasset. Sicut autem ille cum adhuc inter vivos
 esset, hominum vitia insectatus fuerat: ita post mortem eius
 statua epigrammatophori munus subiit, cum ibi omnis gene-
 nis scripta maledica & injuriola noctu affigerentur, ut tradunt
 Marq. Freherus in *rr. de existimat. lib. 3. c. 9. n. 23.* Zvvinger. in
theatr. vit. human. vol. 21. lib. 3. fol. 3709. verb. Pasquillus. Boce-
 rus *ad l. un. C. de fam. lib. cap. 1. nu. 2. p. 8.* Befoldus in *thesaur.*
pract. in p. n. 3. pag. mibi 592. Coll. *lur. Argent. in tit. de injur. &*
fam. libb. th. 38. p. 494. tom. 3. D. Biccus in *aur. p. 552. tit. 155.*
 Carpov. in *pract. crimin. 2. quest. 98. num. 3. p. 415.* Joh. Bo-
 ter. *libr. 1. de origin. Urb. cap. 6. pag. 781.* Duo autem de hu-
 jusmodi termino notanda veniunt, primum, quod famosi li-
 belli seu pasquilli, qui ab imprudentibus & minime piis homi-
 nibus olim confici consueverunt, sub hac statua appensos esse fe-
 runt, eo quod in media urbe sit, ut facilius a transeuntibus per-
 legerentur, alterum, quod mirum quidem est, quod tot tantisque
 elapsis annis hæc ibi persisterit statua, in publicum ac privatum
 præjudicium, nec fuerit unquam qui pietatis ac religionis Chri-
 stianæ zelo aulus fuerit, inde eam avertere, unde amplius affi-
 gendi ejusmodi libellos seu Pasquillos adimeretur occasio. Fe-
 runt enim, cum quidam Princeps Primarius eam in Tyberim
 ejiciendam esse, statuisset, statim ab uno ex eius familiaribus ur-
 bane responsum: caveret ne inde eam tolli imperaret, fore e-
 nim ut gravius sub aqua, quam super terram in Principes inve-
 heretur. Germanice vocari solent: *Schmahschrifften* / com-
 muniter, Pasquillen.

Th. 5. Et hæc est definitio nominis, sequitur jam defi-
 nitio ipsius rei, quam omittere definiti præstantia non patitur.
 Est autem famosus libellus, (secundum Amplissimum Dn. Doct.
 Rebhan, Patronum meum, quoad vixero, omni observantia
 cultu prosequendum, in *Hodog. l. bert. 2. titm. 4. pag. 642*) scri-
 ptura, qua alicui, infamandi eius causa, dolose, famosum
 quoddam crimen, quod tamen author probare non vult, ob-
 jicitur.

Th. 6. Quo ipso apparet, quod aliud sit injuria scripta, Differetia
 & aliud famosus libellus, differunt enim, ut genus & species. inter inju-
 riam scri-
 ptam & fa-
 B
 Omnis

Defin. real
 fam, lib.

arg de
 209.
 nichs
 auch.
 bellus
 1530.
 Schied
 it pag.
 pr. ff.
 tit. tit.
 cecius
 hman
 a foro
 evin-
 sal. s.
 e anno
 fegen/
 eichen
 orium
 Recel.
 / Ge
 i. Ge
 famosi
 s sunt
 alia &
 gere.
 mony-
 Vocari
 , Sati-
 no, qui
 & im-
 ur, pro-
 habi-
 ri con-
 agister
 asquil-

notum li-
bellum.

Omnis enim famosus libellus est injuria scripto illata, & parit actionem injuriæ; sed non contra omnis injuria scripta est famosus libellus, paritque actionem famosi libelli. Deinde differunt etiam ratione materiæ & finis, famosus enim libellus est de famoso aliquo crimine, seu notabili, quod in populum spargitur, cujus pœna est capitalis, de quo infra, injuria vero scripta fit simpliciter, & tantum contumeliæ causa, etiã absque infamiâ nota, ut si quis luscus, spurius, claudus, novitius, aliove contumelioso nomine, ludibrii causa, appelletur & tradatur, & pro hisce, aliisque injuriis scriptis actio ex famoso libello non competit, sed earum nomine injuriatus actione injuriarum adversus scribentem experiri, & ad palinodiam seu recantationem eius quod injuriose dictum vel scriptum est, vel æstimationem injuriæ, insimulque ad pœnam, vel corporalem, quæ ad mortem usque naturalem extendi potest, vel pecuniariam fisco inferendam, (ita enim criminaliter agitur) proinde ut in reliquis injuriis verbalibus, agere potest. Quam distinctionem bene observavit Welenbec. in parat. ff. de injur. & fam. lib. n. ult. Petr. Heig. part. 9. n. 14. quem sequitur D. Carpov. in practic. crim. part. 2. q. 98. n. 50. cognitaque est non saltem Constitutioni Saxon. Elect. Augusti part. 4. conf. 46. §. desgleichen ist es auch / junct. verb. aber in den andern schriff. (sich)en injurien, verum etiam magnum effectum ratione potissimum pœnæ instigendæ habet.

An injuria
in famoso
lib. illata
sit verbalis
an realis?

Th. 7. Sed an injuria, quæ per famosum libellum alii illata dicitur sit verbalis, an realis, quaeritur? illam esse verbalem & non realem tradit Lud. Romanus *confil.* 378. n. 1. *vers. quoad primum*; quæ sententia & mihi probatur, (licet realis injuria sit; quando manus inferuntur l. 1. §. 1. de injur. injuria vero scripta etiam manu fiat, siquidem manu scribatur, tamen quoniam in præallegata lege manus alicui inferre dicitur, qui corpus alicujus pulsat, verberat, aut cædit, ut arguit *d. l. 1. §. 2. Item l. 5. §. in pr. & §. 1. eod. tit.*) & quidem i. per textum in *d. l. lex Cornelia §. §. si quis librum 9. ff. de injur.* ubi Jurisconsultus injuriam scriptam comparat injuriæ verbali, non solum quoad pœnam, verum etiam quoad delicti qualitatem, quod non

non faceret, si verbalis non esset. 2. Injuria scripta opponitur reali in l. aut facta. 16. in pr. ff. de pœn. Ergo non erit realis sed verbalis, cum dicitur, injuria fiat aut re aut verbis d. l. 1. § 1. 3. Et ultimo nemini ignotum est, quod verba aut dicantur, si ore proferantur, aut scribantur, cui consequens est, quod & scripta injuria sit verbalis.

Th. 8. Quæri etiam hic non inconvenienter solet: an delictum famosi libelli publicum, an vero privatum sit? Ego, cum non attenda traditione D. Harpr. in comment. suo ad Inst. p. 179. vatum an publicum? Consultum 6 in pr. ibi, publica quaestione rem vindicare, & §. 1. ibi, publico judicio. ff. de injur. & famos. libell. & per textum l. lex Cornelia §. §. & ei, ult. ff. de injur. ibi, accusata persona. Accusare enim proprie ad criminum publicorum delatores & persecutores refertur l. 7. C. de his, qui accus. l. 5. de accusat. l. 22. C. ad L. Cornel. de fals. l. 4. C. ad Senatus Cons. Turpill. l. 2. C. de calumniat. l. 6. ad exhib.

Th. 9. Hinc non obstat l. 3. ff. de extraord. crim. Ubi non Obj. omne, quod accusationem habet, publicum est. Verum exinde non sequitur quod sit privatum, potest enim etiam esse extraordinarium crimen, ut stellionatus l. 1. ff. stellionatus, & expilatæ hereditatis l. 1. ff. expil. hered. de quibus etiam loquitur d. l. 3.

Th. 9. Nonnulli afferunt ad confirmandam & pro-Refutas, bandam hanc sententiam etiam d. l. un. C. de fam. libell. & constu. Crim. Caroli V. arr. 110. ubi habetur, crimen famosi libelli pœna capitis coerceri, quæ pœna videtur ad publicam animadversionem spectare l. 2. in pr. l. ult. l. sancti. 41. ff. de pœn. verum absurde, illa enim propositio: Quæcunque delicta pœna capitis coercentur, illa sunt publica, non est simpliciter vera, & hoc probo per §. 2. de publ. jud. l. 2. ff. eod. l. 1. §. ult. ff. de extraord. crimin. ubi multa enumerantur crimina, capitis pœna plectenda, quæ tamen publica non sunt. Sic in actione Actio injuriarum criminaliter intentata, pœna arbitraria, si quantitas delicti suadeat, ad mortem usque extendi potest (quod propter intentionem criminaliter intentata usque ad mortem abatur. per. l. 9. ff. de extr. crim. ubi Ulpianus, quædam, ait, esse delicta, ad mortem

B 2

extendi posse delicta, quorum arbitraria coercitio extendatur usque ad poenam capitis & sic usque ad mortem. 2. Adduci potest textus in l. Lex Julia 7. §. hodie ff. ad L. lul. repe. ubi Patruinus, quod iudex, qui pecuniam accepit ad hominem necandum, vel calore iracundia contra innocentem poenam mortis protulit, capite sit puniendus. 3. Huc facit l. 5. in pr. ff. ad L. lul. pecularius, ubi Ulpianus scribit: Proconsulem, cui jus gladii in sua provincia datum erat l. solet. in pr. ff. de off. Procons. posse sacrilegii crimen, cuius poenam extraordinariam esse, aperte Marcianus scribit in l. 4. §. 2. ff. eod. ita vindicare, ut aliquos ad bestias damnet, alios igne comburat, alios vero in furcas suspendat, nam sacrilegii crimen grave & atrox est, ut probat l. placet. in fin. C. de ped. iud. quo loci Corasius n. 24. refert Aelianum lib. 5. var. hist. attestantem, antiquos illos adeo hoc crimen odisse, ut pueros etiam sacrilegos vivos comburi voluerint. 4. Huic assertioni suffragatur l. 13. ff. de poen. & l. 3. C. ex quib. caus. inf. irr. in quibus statuitur, hodie permissum esse iudicibus poenas ex evidenti ratione, vel augere, vel temperare, vel minuere. 5. Non parum condu. it l. 2. in verb. commotione severissima, pro ut tua Celsitudo iudicaverit &c. & paulo post in verb. acerrima condemnatione pro arbitrio. C. de his qui latr. ubi contra eos, qui latrones vel homicidas occultant, poena mortis decernitur. 6. Confirmat hanc sententiam Ordin. Crim. Carol. V. arr. 112. & 113. ubi cautum est, poenam falsi extraordinariam, pro qualitate sceleris ad mortem usque porrigi posse, in verb. Wel die falsche Siegel/Briefe/Instrumente/Verbar/Wentz oder Zinsbücher/oder Register machen / die sollen an Leib oder Leben / nach dem die fälschung viel oder wenig / boshafftig und schädlich geschicht/nach rath der Verständigen oder sonst / als zu End dieser Ordnung vermeldet / peinlich gestrafft werden) neque tamen propterea quis injuriam recte publicis delictis annumeraverit.

Species
fam. lib.

Th. 10. Species famosi libelli, si illam in genere consideremus; constitui possunt, libellus famosus scriptus, excusis, pictura famosa, carmen famosum, sculptile aut fulforium opus ad infamandum aliquem factum, de quibus supra thesis tertia.

Subiectum

Th. 11. Cum autem in delictis animus & voluntas potissimum

tiffimum inspiciatur l. 53. pr. ff. de injur. & fam. libb. l. 41. ff. ad
 L. Aquil. 6. § 4. X. de sent. excomm. idcirco omnes eiusmodi inju-
 riam facere, qui & pati, possunt l. 3. pr. ff. de injur. & fam. libell.
 l. 20. l. 15. § 32. eod. quæ tamen regula nonnullas patitur ex-
 ceptiones secundum Gothofr. ad l. 3. ff. de injur. & fam. libell. l. 11.
 Z. Ut r. in impubere, qui doli capax non est, l. illud. 3. §. sane;
 1. ff. eod. tit. Joseph. Mascard. de probat. vol. 2. concl. 902. n. 5.
 Jacob. de Bellovisu in sua practica criminali lib. 1. c. 3. 2. In
 furioso, d. l. 3. §. 1. nulla enim voluntas illius est, l. in negotiis §.
 l. furiosi. 40. de reg. iur. nullus consensus l. 2. C. de contrah. emt.
 & vend. sed per omnia & in omnibus quiescentis, dormientis, a-
 nimo absentis, atque ignorantis loco habetur l. 2. §. pen. ff. de
 jur. codic. l. ubi non voce. 124. in fin. ff. de reg. jur. l. 1. §. furiosus, ibi
 si quis dormienti. ff. de acquir. poss. l. 4. de divort. & repud. insu-
 per culpa non cadit in eum, qui sui mentis non est compos l.
 sed etsi §. §. & ideo 2. ff. ad L. Aquil. injuria enim sine affectu fa-
 cientis non fit d. l. 3. §. 1. l. 34. in pr. ff. de Obl. & act. Hic ve-
 ro distinguendum est inter furiosum, qui perpetuo furiosus di-
 citur l. cum Prator 12. §. 2. de jud. l. 9. C. de impub. & al. subst. &
 continua mentis alienatione, omni intellectu caret, l. divus
 Marcus 14. ff. de off. Praef. de quo supradicta intelligenda sunt, &
 inter furiosum, qui intervalla furoris habet, ut dicitur in l. si cum
 dotem 22. §. si maritus 7. ff. soluto matr. vel intermissionem fu-
 roris l. qui testamento 20. §. ne furiosus 4. qui testam. fac. poss. eo
 tempore, quo furor eius intermissus est, hanc injuriam inferre
 potest. 3. In mente capto l. sed etsi §. §. 1. ad L. Aquil. Treut-
 lerus hic 4. etiam excipit prodigum, Dist. 30. thes. 6. lit. a. quia
 furioso æquiparatur adeoque propter injuriam famoso libello
 illatam, aliudve delictum commissum convenire posse non videat-
 ur l. furiosi 40. ff. de reg. jur. l. is cui bonis 6. ff. de verb. oblig.
 l. 7. §. 12. ff. quib. ex caus. in poss. eat, verum contra jus nostrum.
 Nam quamvis æquiparetur furioso, hoc tamen non per omnia,
 sed secundum quid locum habet, nimirum quoad contractus &
 alienationes & bonorum administrationem, qui neque sinem,
 neque tempus expensarum habet, & ita furiosum exitum facit,
 l. 12. §. fin. ff. de iur. & cur. dat. l. 1. §. 1. de cur. fur. non autem

activum,
 seu causa
 efficiens.

quoad delictorum maxime in faciendo consistentium, coercitionem, proinde quia in delictis doli capax est, & nolle & velle habere perpicitur, non dubitatur, quin possit etiam injuriam famoso libello inferre.

Subiectū
Passivum.

Th. 12. Porro fit iniuria per famosum libellum vel sibimetipsi immediate, vel per alias personas mediate. Spectat enim ad nos iniuria, quae fit illis personis, quae vel potestati nostrae, vel adfectui sunt subiectae l. 1. §. 3. ff. de inj. & fam. lib. l. 41. §. ult. & 2. eod. l. 3. ff. de lib. causa. Sibimetipsi cum directo ipsi Patrifamilias aut matrifamilias injuria fit d. l. 1. §. 3. per alias, & per consequentiam, ut i. liberis meis, sive maritum sive uxorem habeant, d. l. 1. §. 2. l. 18. in fin. d. l. 41. §. ult. eod. §. 2. Inst. eod. l. 30. C. de pad. l. 2. C. de injur. 2. servis l. 1. §. 4. eod. d. l. 1. §. 3. d. l. 2. C. 3. uxori & nurui d. l. 1. §. 3 §. 2. eod. tit.

Materia
Objectiva.

Th. 13. Et haec de causa efficientis, sequitur materia objectiva, seu crimina quae alicui in ejusmodi libello obijci solent, ut sunt crimen laesae Majestatis, quando subditus arguitur famoso libello, se hostili animo, adversus Rempublicam vel Principem animatum esse, & tam eversionem Imperii, Status, quam Principis intendere l. 1. §. 1. & l. ult. ff. ad L. 1. ul. Maj. & in necem Consiliariorum Principis & Magistratum populi Romani, Imperia habentium, conspirare d. l. 1. §. 1. item crimen adulterii, incestus, Sodomia, homicidii, veneficii, parricidii, pectulatus, sacrilegii, plagii, furti &c. perpetrasse, ut & si quis viro alicui honesto obiicit se lenociniam fecisse arg. l. 1. v. qui lenocinium. l. 4. §. 2. ff. de his qui notantur infamia l. 43. §. 6. 7. 8. 9. ff. de ritu nupt. vel directa actione pro socio, depositi, tutela, mandati suo nomine damnatum esse arg. l. 1. vers. pro socio l. 6. §. 5. 6. ult. l. 7. ff. de his qui not. inf. l. ult. C. ex quib. caus. inf. irr. l. 10. C. depositi. l. 21. C. mandati, vel artis ludicae, pronuntiandive causa, id est, recitandi Comediarum seu tragoediarum partes, quod actorum est, in scenâ & quocunq; spectaculi causa, homines passim admittuntur, proditisse, arg. l. 1. vers. qui art. l. 2. §. ult. ff. de his qui not. inf. l. 21. C. ex quib. caus. inf. & ejusmodi aliud famosum quid fecisse.

An fam.
lib. in quo

Th. 14. Hinc quaeritur, an iste libellus pro famoso haberi

berri possit, in quo quis aliquem appellat hominem criminosum, oder daß er ein Schelmenstück begangen habe? Affirmativa sententia subscribo, criminofus enim ille dicitur, qui crimen aliquod commisit, omne autem crimen damnatum efficit infamiam, l. infamen 7. ff. de publ. iud. proindeq; cum famosus libellus sit, in quo crimen aliquod famosum obiicitur, meritoque & iste pro famoso haberi potest. Accedit etiam quod iura nostra non desiderant ad formam libelli famosi, ut aliquod speciale & certum crimen in eo sit objectum, sed tantum requirunt, scriptum aliquod ad infamiam alicuius d. l. lex Cornelia 5. s. si quis librum 9. ff. & l. item 15. § si quis libello. ff. de injur. Si vero quis appelletur impius, aut maliciosus, gottsch/boßhaftiq; non arbitror famosum esse libellum, cum etiam quis talis esse possit, etiamsi nullum crimen famosum commiserit.

quis ho-
mo crimi-
nosus ap-
pellatur.

Th. 15. Sed an sit famosus libellus, si quis legitime nato scripto obiiciat, quod sit spurius, erseye ein Surentind? Resp. quod non, sed potius est alia iniuria scripta, cum hæc obiectio non sit ad infamiam alicuius: spurius enim infamis non est, quod probatur, 1. quia pœna delicti suos debet tenere authores, & ubi nulla est culpa, ibi pœna etiam debet esse nulla l. sancimus 22 C. de pœn. Atqui in spurio nulla est illegitima procreatio- nis culpa l. spurij 6. ff. de decurionib. Nov. 12. in pr. can. nasci. 4. dist. 56. Ergo: 2. calamitas parentum non debet liberis damnum aut dedecus afferre, in pr. l. de ingen. d. l. crimen 26. de pœn. ubi traditur, quod crimen vel pœna paterna nullam maculam filio infligere possit. 3. Cuicumque patet aditus ad honores, ille non est persona infamis l. 2. C. de dignit. c. pen. de reg. jur. in 6. atqui spuris patet aditus ad honores. Ergo. Minor probatur per l. generaliter 3. § spurio 2. ff. de decurionib. & l. spurij 6. in pr. ff. eod. ubi statuitur, spurios posse in ordinem Decurionum vel Senatorum eligi, addita hac ratione, quia non est impedienda dignitas eius qui nihil comisit. Proinde spurii singulari prudentia & excellentibus virtutib⁹ præditi ab officiis Ecclesiasticis & Politicis non sunt arcendi c. nunq. dist. 56. ubi ex autoritate Chryfostomi sancitur hoc modo: Natus ex meretrice, si propria virtute decoretur, parentum non dedecoretur opprobriis.

An famo-
sis libellus
in quo
quis spur-
us:

Hinc:

Hinc & Jephthe, qui spurius erat, & ex meretrice natus, à populo Israelitico fuit in Ducem exercitus electus: illumque Deus ipse suo populo gubernatorem præfici voluit, *libr. Iud. 11.* Item Phares, filius Judæ, fuit spurius, ex Thamar, nuru eius, *Genes. 38.* illius tamen posterius ad publica munera admissi fuerunt, ut patet ex *libr. Ruth. cap. 4.* Matth. *cap. 1. libr. Numeri c. 2. & can. Dominus noster, d. ff. 56.* Præterea & illud ex historiarum monumentis prophanis liquet, quod & pluribus ostendit Palæotus in *tract. de spuris*: multos spurios in egregios & insignes viros evalisse, & multoties per virtutum suarum exuperantiam, ad summum honoris fastigium, fortuna favente, & jure non impediante, conscendisse. Exemplum etiam recenset Grotius *l. 2. c. 7. n. 21. pag. mibi 166.* de jure belli & pacis

Forma,

Th. 16. Forma consistit in dolosa obiectione per scripturam, carnem, picturam & sculptile aut furiosum opus, facti alicuius ignominiosi ad infamiam alterius. Quocumque enim modo hoc fiat, non potest vocari libellus famosus, nisi dolus & animus iniuriandi adsit *l. 5. §. si quis conera. ibi* dolove malo fecerit. *ff. de inj. & fam. lib. l. 3. §. 1. eod. can. utr. ibi.* sed vim earum dolose manifestaverit, *5. q. 1. & ut Ariminenf. ad Angel. in tract. de malef.* dicit: animus & affectio iniuriam facit, non factum ipsum seu effectus: qui animus præsumitur in famoso libello, si verba per se & sui natura sunt probrosa & contumeliosa, non si media & indifferentia. *arg. l. 5. C. de iniuriis*, quare contra injuriantem semper est præsumtio, quod habuerit animum injuriandi, nisi contrarium probetur; ratio est, quod talis animus præsumatur, qualia verba sunt prolata *l. 7. §. 2. de supell. leg. Gail. 2. obs. 106. n. 7. & seqq. Farinac. quest. crim. 105. n. 113. & seqq. Menoch. de præsumt. lib. 1. præf. 77.*

An in dubio reo juramentum, purgationis deferri possit?

Th. 17. Hinc quaeritur, an in dubio reo juramentum purgationis deferri possit, quod animo iniuriandi non scripserit; & Resp. quod quidem de stricto jure certum sit, id reo non posse deferri, nam omne verbum iniuriosum, animo iniuriandi scriptum præsumitur, & reus non potest illa exceptione uti, se animum iniuriandi non habuisse, quia præsumtio contra eum militat, ut in thesi præced. dictum. Attamen hoc non obstante,

obstante, Judex ex æquitate, consideratis personis & iniuriæ circumstantiis, an scilicet ab amico scripta sit iniuria, non quidem publice, sed privatim deferre potest, quia iniuria absque animo iniuriandi non committitur, innocentia vero, juramento, cum in animo consistat, probari potest per *text. in l. furri. §. qui iussu. ff. de his, qui nor. inf.* Hostienl. in *summar. de purgat. Canonica.* & pro hac æquitate facit etiam textus in *c. fin. X. de iurej.* ibi: præsumptione vero faciente pro illo reo deferri potest ad ostendendam suam innocentiam, juramentum. Idem probat textus in *Authent. novo iure. C. de pæn. jud. qui male jud. l. present. §. securi. C. de iis, qui ad Eccles. conf. & l. non damnato. §. fin. C. de his qui nor. inf.* Facit idem, regula, quod actus agentium non operentur ultra eorum intentionem *l. non omnis numeratio. ff. si cert. per.* Hinc juramenti huius delatio tunc demum locum habet, si actor intentionem suam ne semiplene quidem probaverit, habuit tamé aliquam præsumptioné pro se, ad eam enim purgandam admittitur probatio per juramentum rei, *d. c. fin.* Est tamen summo periculo positum, tale juramentum reo deferre, quia hoc seculo nequissimo, pleriq; homines juramentū non magis curant, quam domus antiqua, fumum. Providus ergo, circumspectusque Judex debet esse in deferendo huiusmodi juramento, considerando præsertim qualitatem personæ, cui deferre vult juramentum, & ordinem iudiciarium. Quoad personam animadvertere debet, an honesta persona sit: viro enim minus honesto deferendum non est. Hinc fit, ut exercenti scænus deferendum nõ sit hoc juramentum, secundum *Bald. in l. bonæ fidei. C. de reb. cred.* ea est ratio: quia scænerator infamis est, *l. improbum. C. ex quib. caus.* Cæteri hæc non sunt intelligenda de eo, qui desit exercere scænus, *Curt. Jun. in l. admonendi. n. 73. eod.* ita etiam non deferitur hoc juramentum Judæo, exercenti scænus contra Christianum, secundum *Gravett. in conf. 73. num. 25. pag. mibi 134.* non autem contra alium Judæum. Quod vero ad ordinem iudiciarium, observare debet iudex prudens, ut juramentum hoc deferat causa cognita, *Bald. in c. l. §. ult. de success. parr.* Capte ergo Judex agere debet; nam ubi maius periculum, ibi cautius agendum *c. ubi maius de elect. in c.*

C

Thes. 28.

Qan sit de
forma ef-
fentiali
fam. lib.
ut in eo
nomen
auth. non
sit subscri-
ptum?
quod Neg.

Th. 18. Sequitur jam illa ardua quaestio, an censetur famo-
sus libellus, si in eo nomen auctoris est expressum: Licet D. Carp-
zov. in *pract crim. part. 2. q. 98. pag. 418.* contrarium statuat, ta-
men pro ingenii mei tenuitate affirmativam sententiam de-
fendo, & quidem per textum manifestissimum in praallegato
Imperii Recessu Francofurtensi de anno 1577. tit. 35. Von
Büchdruckern / Schmähschriften / schmählichen Gemälden /
Obdichten und Anschlägen / s. und setzen / ordnen und wollen ubi
traditur nihil referre, utrum auctor nomen suum adjecerit vel
non, his verbis: Es hab der Author seinen Nahmen darunter
gesetzt oder nicht. Secundum quem textum, ut arbitratur Hei-
gius q. 11. n. 25. illos, qui citantur à D. Carpz. d. l. explicandos
esse, per l. 21. ff. de legib. Hinc notabilis alicuius criminis ob-
jectio, constituit famosum libellum, nominis vero appositio
vel omisso ad eius essentiam non pertinet, sed tantum proba-
tionem eius respicere, dicitur. Et hanc sententiam defendit
Dn. Doct. Rebhan. Patronus meus Magnus, in *Hodog. chart. 2.*
clim. 4. p. 648. Gilhauf. in *cap. 2. t. 34. pag. mibi 247.* Wefenb.
in *paratit. ff. de iniur. n. 5.* Coll. *Iurid. Argent. ad tit. de iniur. &*
fam. libb. pag. 406. n. 10. tom. 3. Harprecht, in *comment. ad Inst.*
lib. 4. tit. 4. §. 1. n. 151. Hahn ad Wefenb. d. l. Bocerus in l. ur.
C. de fam. libell. cap. 2. n. 6.

Refut.

Thes. 19. Video hic Collegium Juridicum Argentora-
tense, d. l. Bocerus d. l. Harprecht, d. l. & ad alios afferre etiam
aliam probationem huius sententiae, nempe l. 5. §. 9. ff. de iniur. &
fam. libell. ubi subinnuit Ulpianus: famosum esse libellum, si ve
quis eum alterius nominis, vel nullo composuerit. Verum
non accurate, dictam enim legem non agere de illo, qui nomen
suum subscripsit, luce meridiana clarius est.

Object.

Th. 20. Obicit autem nobis D. Carpzov. d. l. *Constitu-*
tionem Criminalem Imperatoris Caroli V. art. 110. ibi. Welcher
jemand durch Schmähschriefft / zu latein Liber famosus genant /
die er außbreitet / und sich nach Ordnung der Rechte / mit seinem
Tauf- und Zunahmen nicht unterschreibet / quibus verbis à con-
trario sensu requiri videtur, non esse famosum libellum, si in eo
nomen auctoris non sit insertum. Ad quem textum quidem
Respon-

Respondet Gilhaufen, Collegium Jur. Argent. Harprecht. Hahn ad Wesenb. *præcitaris locis*, dicendo, illum textum non agere de subscriptione quæ à componente famosi libelli fit, sed de illa, quæ secundum ordinem iuris fit in iudicio ab accusatore, qui crimen aliquod adversus alterum intendit, facit *l. 3. l. si cui crimen 7. ff. de accus. & inscript. l. pen. & ult. C. eod. & probant ex verbis, nach ordnung der Rechte. Item als die Rechte sagen. Ut sensus sit, eum, qui crimen famosum in scriptis alteri impingit, pœna capitis plectendum, nisi crimen illud non diffamandi, sed detegendi animo palam obiiciat, & ad iudicem deferat, libello accusatorio porrecta, secundum Juris Ordinem. Sed male; dictum enim articulum agere de famoso libello & eius subscriptione, clarissime patet ex verbis: **Durch Schmähschrift zu latein liber famosus genannt / die er außbreitet / legitima vero accusatio, quæ fit coram iudice, famosus libellus non est, nec dici potest. Puto ergo Respondendum esse, in dicto articulo, quidem non negari esse famosum libellum, si in eo nomen authoris non est subscriptum, interim non sequitur, quod is, in quo nomen authoris est subscriptum, non sit famosus libellus, unius enim inclusio, non est alterius exclusio, Respondet enim Dn. D. Rebhan *cir. loc.* quod ea, quæ ob frequentiore usum in exemplum inducuntur & exprimuntur; regulam non restringant & limitent.***

Th. 21. Non etiam obstat *l. un. C. de fam. libb.* ex qua patet, laudem mereri eum, qui nomen suum profitendo, criminofum hominem indicat, unde à contratio sensu inferri posse videtur, eum demum esse famosum libellum, in quo nomen suum author professus non est. *Nam* inibi agere de subscriptione accusatoris, quæ legitime fit in iudicio, patet ex verbis: salutis publicæ custodiam gerit. *Item*: absq; ulla trepitatione accedat &c. quibus publicam accusationem & inscriptionem accusatoris nemo sanus non animadverterit: deinde argumentum à contratio sensu, contra leges expressas nihil omnino concludere, certum est Doct. Foribus. Hinc ita concludo: Quicumque alicui crimen famosum in scriptis impingit, is tenetur pœna famosi libelli. At qui crimini isti nomen suum subscribit, vel

Alia Ob-
iect, Resp.

non, is crimen illud impingit. Ergo. Nec obstat, quod in *d. articulo 110.* videatur contineri hæc propositio: Quicumque crimen famosum alicui impingit, & secundum juris ordinem nomen suum non subscribit, is tenetur pœna famosi libelli. Nam exinde non sequitur à contrario sensu subscribentem citra juris ordinem non teneri, quia alii textus 1. sunt in contrarium 2. Quia substantia famosi libelli in criminis objectione consistit, ibi, *unrechtficher / unschuldiger weis / Laster und Vbel zumisset /* atque tale quid committitur, siue author se subscribat, siue non.

An de forma fam. lib. ut in eo nomen diffamari expressum? Th. 22. Quæritur & illud, num sit de forma substantia-li famosi libelli, ut expressum in eo sit nomen diffamati? Quod negatur per textum manifestum, in *l. quod Senatus Consultum 6. ff. de iniur. & fam. libell.* Obiicitur vero quod iniuria in famoso libello certum quoddam subiectum respiciat, iniuria enim est nomen relativum, respectum habens ad suum terminum, ad eum scilicet, cui proposita est iniuria, qui terminus non apparet, nec videri potest iniuria cuiquam facta: nam relatorum esse, est alterius esse, Ergo requiritur necessario, ut nomē diffamati in eiusmodi libello sit expressum. Verum Respond. quod e-iusmodi rationes de ea iniuria intelligi debeant, quæ ita est imposita, ut nullo possit demonstrari modo, cui sit illata, secus vero, si ex quibusdam collecturis colligi possit, quis ille sit, in cuius infamiam libellus famosus scriptus, editusve sit.

An de substantia f. lib. ut apud graves viros producatur? Th. 23. Item Quæritur, an sit de substantia famosi libelli, ut apud bonos & graves viros producatur? Respondetur i-tidem negando, cum sufficiat eum quovis loco inveniri *l. un. C. de fam. libell.* & productionem esse peculiarem causam huius criminis, patet ex *d. l. 5. §. 9. ff. de iniur.* tum quia neq; in *d. l. unic. d. l. 5. §. 9. & in Ordinat. Criminali Caroli V.* item in *supra citatis recessibus Imperij*, de isto requisito, licet in illis locis ex professo tractetur de famoso libello, ullum verbum extat: *tum etiam*, quia Ulpianus ex Papiniani mente definit: perinde esse, siue apud Principem, siue quenquam alium sit productus famo-sus libellus in *l. 15. §. 29. ff. de iniur.* Quam sententiam defendit *Arimensis. in addit. ad Angelum, tract. de malef. vers. verba iniuriosa*

iniuriosa, Bocerus ad l. un. C. de f. l. pag. 32. nec non Colleg. Jur. Argent. saepe citato loco p. 496. n. 12.

Th. 24. Solent vero à Johanne de Immola nobis non-
nulla obiici, praesertim r. c. *qualiter & quand. extra de accus.*
Quod tamen non obstat, ibi enim Pontifex Romanus de famo-
so libello non agit, sed docet, quando locus sit inquisitioni,
cum scilicet de aliquo, ut criminis reo, fama surrexit, non à
male volis & maledicis, sed à providis & honestis viris. Object. 1.

Th. 25. 2. Opponit l. 17. C. *ex quib. caus. inf. irr.* ubi pa-
ter filios suos increpavit, dicendo eos malos, qui tamen non ef-
ficiuntur infames, sed opinio gravatur. Respond. etsi apud bo-
nos & graves viros onerant filium verba testamenti iniuriosa,
quibus eum pater increpavit, inde tamen non recte infertur,
non aliter famosum esse libellum, nisi ille apud bonos & graves
viros passus fuerit, cum argumentum illud ad arguendam pro-
positam quaestionem sit alienissimum. Object. 2.

Th. 26. Denique non imminuit nostram sententiam Object. 3.
textus in *c. cum dilectus. in fin. X. de purg. Can.* Ibi enim infamatus
super quodam crimine apud bonos & graves viros ille dicitur,
qui gravibus & bonis viris suspectus est de quodam crimine, ut
cum eisdem suppetunt quaedam indicia de alicuius facinore;
quo casu deficientibus plenae probationibus, quibus evincatur
ita infamatus, canonica purgatio ei indicitur, id est, iubetur ad-
stante legitimo bonae fidei virorum numero jurare, se inno-
centem esse: jubentur item boni viri illi ut testes jurare, credere se
& putare, infamatum jurantem vera jurasse.

Th. 27. Finis eiusmodi infamantis est, ut honor & fa-
ma alicuius depeculetur, & facta tecta, integraque existimatio
viri honesti minuatur. Finis.

Th. 28. Infamem autem esse eum, qui per famosum li-
bellum iniuria affectus est ab aliquo, donec in iudicio contra
iniuriantem iniuriarum actione coeventum victricem obtinuerit
sententiam, communis opinio vulgi est. Hinc Mechanicis
in collegiis non ferunt quempiam opifices, cui iniuria est illa-
ta, priusq; modo legitimo ille se ultus fuerit adversus injurian-
tem, à qua tamen cum Dnn. Bocero & Frehero secessum facere
Effectus
respectu
infamatis
Quis infamis?

suadet juris ratio, cum infamis propriè aliquis sit, vel iussu vel
 autoritate juris. *tot. tit. ff. de his qui nor. inf. r. i. C. ex quib. caus.
 inf. irr.* nimirum ob solum facinus aliquod jure prohibitum,
 absque Judicis sententia, ut videre est, in *l. i. v. 4. in fin. l. 2. §. 5. ff.
 de his qui nor. inf. l. pen. C. ex quib. caus. inf. l. 2. C. de secund. nupr.
 l. 43. ff. de ritu nuptiarum. l. 1. §. 6. de postulando. l. 13. C. ad L.
 Jul. de adult. sive ob judicialem condemnationem maleficii cu-
 jusdam causa factam, ut in *l. 1. 4. §. fin. l. 16. 15. & seqq. l. 7. ff. de
 his qui nor. inf. l. 11. §. 1. ff. de dolo.* sive ob pactum de quodam
 turpi delicto remittendo pro pretio, sine Judicis autoritate in-
 terposito, *d. l. 1. 4. §. 3. l. 6. §. 3. l. 18. C. ex quib. caus. inf. junct. l.
 transg. C. de transact.* Vel ex re, hoc est, propter turpia & nef-
 ariam, & propria facta, hominum opinione tantum, proprieque
 infames non sunt *l. 14. 19. C. ex quib. caus. inf. l. 2. C. de dignis.
 l. 12. ff. de cur.* Vel sola gravium & honestorum hominum opi-
 nione tantum absque suo proprio scelere quodammodo infam-
 es existimantur illi, qui quidem revera non sunt, sed in iure
 nostro levis nota macula aspersi dicuntur *l. 27. C. de inoff. test.
 l. 13. 17. C. ex quib. caus. inf. irr.* Ex isthac nunc specierum
 infamium omnium inductione manifestum est omnino, quod
 nulla plane iniuria obveniat illi, qui famoso libello diffamatus
 est, *per l. un. C. de fam. lib. ibi.* Huiusmodi autem libellus al-
 terius opinionem non ledat.*

Effectus re-
 spectu in-
 famantis.

Th. 29. Effectus famosi libelli est obligatio ad pœnas,
 ex maleficiis enim nasci obligationes notum est ex *pr. & tot.
 tit. Inst. de Oblig. qua ex del. nasc. l. 52. §. 8. ff. de Obl. & act. & con-
 sentiens in delictum etiam in pœnas delicti consentire videtur,
 l. Imperatores 34. ibi, ipse se huic pœnæ subdidisti. ff. de jur. test.
 l. fin. ibi, quodammodo sua mente punitus. C. ad L. Jul. Marcell.
 Valsq. lib. 2. controvers. illustr. cap. 52. n. 7. & 17. item cap. 55. n. 1.
 & seqq. Paulus Berens disp. 13. them. 1. q. 1. Matth. Stephani cent.
 4. q. 1. lit. a.*

Dicitur, ut
 committē-
 dum, cri-
 mē jam ut
 commis-
 sum.

Th. 30. Prælibatis ergo nunciis, quæ ad publici huius
 Judicii naturam & proprietatem spectant, nunc sequitur præ-
 paratio illius constituendi. Illa autem consistit in accusatione
 seu ad Judicem. *l. 1. C. qui accus. competentem l. 9. cod. de latione.
 l. 16. l.*

l. 16. l. 20. eod. l. 3. 4. ff. de accus. l. 11. C. de adult. l. 9. C. ubi caus. ff. scil. ad vin. listam publicam. t. r. ff. de accus. d. l. 9. C. ubi caus. ff. l. 4. C. de quast. propter perpetratum hoc grave crimen solenniter facta, arg. l. 3. de accus. l. 15. C. de adult. l. 16. C. ad L. Cornel. de fals. l. 3. ff. de priv. del. Seu ut Prosper. Farinac. in prax. crim. lib. 2. r. 2. disp. 4. th. 1. dicit, quando propter crimen hoc commissum secundum Ordinem ac formam juris proceditur, offerendo libellum, litem contestando solenni forma, & reliqua peragendo, quæ ad substantiã huius processus spectant, ubi Judicis officium in cognoscendo ac judicando imploratur.

De accusatione criminali,

Th. 31. Quotiescunque igitur per viam accusationis hic processus instituitur, in limine iudicii probe dispiciendum est, an accusator habilis sit ad accusandum. Etsi minus habilis inveniat, delinquens accusatus exceptionem inhabilitatis opponere, & accusatorem repellere potest. Regulariter itaque quilibet de populo hanc accusationem instituere potest, qui Lege non prohibetur, Glos. in rubr. C. qui accus. non poss. & Baldus in addit. ad Specul. rit. de accus. versic. 1. ait, legitimum accusatorem præsumi, nisi contrarium probetur; adeo ut accusator criminis famosi libelli præmio & laude maxima afficiendus sit, sape cit. l. un. C. de fam. libb. d. l. 3. §. ult. ff. de inj. Sic & ille præmio affici jubeatur, qui proditorem patriæ capit, aut interficit l. minime 35. ff. de Religios. & sumi. fun. Item illi præmium proponitur, qui reum falsæ monetæ accusat l. 2. C. de fals. monet. Et hoc est, quod Cic. lib. 3. de natur. Deor. dicit: Nec domus ulla, nec Respublica stare potest, si in ea nec recte factis præmia extent, nec supplicia peccatis. Quibus duobus quasi fulcris Rempublicam contineri, sapientissimus dicebat Solon, Cic. Epist. 15. ad Brut. Quod & sentit Jurisconsultus Ulpianus, officium Jurisconsultorum ac Magistratum ita describens: Justitiam, inquit, colimus, boni & æqui justitiam profiteamur, æquum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes, bonos non solum metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione facere cupientes in l. 1. ff. de just. & iur. & D. Augustinus lib. 4. de civit. Dei. c. 4. in hisce duobus, inquit, præmiis scilicet, atque pœnis, justitia versatur, qua remota regna non nisi magna esse latrocinia.

Quis accusator habilis?

Accusator præmio afficitur.

Thef.

Etiā mu-
lier admi-
tatur.

Th. 32. Hinc etiā mulier, (quæ alias à virili & publico officio removetur. l. 2. ff. de Reg. iur. l. 3. §. Corporalia. ff. de munerib. & honor. l. fin. C. de recept. arbit. l. fin. C. qui per. rui. non quidem quod naturam infirmam & fragilem habeat l. 2. §. verba. 2. ff. ad Senate. Vellei. l. regula 9. in pr. ff. de iur. & fact. ignor. l. 4. §. 10. ff. ad Sct. Turpill. l. 1. C. quando mulier. l. quisquis §. §. 1. C. ad L. Iul. Maieft. l. imperiali. 23. C. de nupt. sed quia, ut refert Paulus in l. cum prator 12. §. pen. ff. de iud. receptum est, ut civilibus officiis non fungatur, seu ut idem Paulus in l. 1. §. 1. ad Sct. Vellei. loquitur, quia moribus civilia officia fœminis adempta sunt) ad hanc accusationem admittitur. l. 1. 2. ff. de accus. & inscript. l. 12. C. eod. l. 4. 9. C. qui accus. poss. etiā si alias accusare non possit. l. 8. de accus. l. 1. 2. pr. eod. l. §. 12. C. qui accus. l. 18. pr. ff. de iur. fisci.

Qui prohi-
bentur.

Th. 33. Prohibetur itaque 1. ob aetatem pupillus. l. 2. §. pupillus. ff. de accus. 2. ob statum, servus, ut qui iure Civili pro nullo habetur, l. quod ariner. ff. de Reg. iur. 3. Ob defectum mentis, ut furiosus & mente captus. Si quidem in hoc iudicio requiritur voluntas & iudicium. Quæ cum in hisce desint. d. l. 7. §. 79. ff. quib. ex caus. in poss. ear. l. 1. C. de fals. monet. ad accusandum admitti non possunt. 4. Ob fidem suspectam, qui aliquando subornatus falsum dixit testimonium, l. 9. ff. de accus. 5. Ob inimicitiam aliquis repellitur. c. repellantur. c. eum oporteat. c. meminimus. de accus. c. 2. & c. suspect. 3. q. 5. 6. Respectu famæ ab hac accusatione repellitur, non solum iure civili, verum etiam iure Canonico, qui lege infamia notatur. l. qui accus. C. de accus. l. criminis. ibi, si tibi integra æstimatio. C. qui accus. non poss. l. popularis actio ff. de popul. act. l. infamen. ff. de publ. iud. can. infame c. q. 1. can. prohib. 2. l. 1.

Qui accu-
sari possunt,
seu subie-
ctum delin-
quens.

Th. 34. Et hæc de iis, qui accusare possunt, sequitur jam subiectum delinquens, seu ii, qui accusari possunt, & quidem 1. Author libelli famosi, seu qui librum ad infamiam alicuius pertinentem composuit & scripsit, sæpe cit. l. lex Corneli. §. §. si quis libr. 9. ff. de iniur. & fam. libell. & sæpe artic. 110. cit. ord. crim. Car. 2. Alio dictante exemplans famosum libellum d. l. lex Cornelia. & ibi. Angel. num. 1. text. in l. item a- pud 15.

pud. 15. §. generaliter. 27. eod. tit. Azo in summa de iniur. num. 4.
 Hostiensis in sum. de iniur. §. quot modis fiat iniuria. n. 3. vers. li-
 teris vero. 3. Qui alteri libellum famosum scribendum tradit,
 secundum Farinac. de var. ac div. quast. pag. mihi 497. nu. 447.
 4. Dictans, Angelus in d. l. lex Cornelia. num. 1. §. Legens ma-
 gna cum voluptate. 6. Tradens inventum à se libellum famo-
 sum alicui legendum, quamvis penitentia ductus altero le-
 gente eum à legentis manibus excutiat, si modo lector crimen
 jam legerit. d. l. un. C. de fam. libell. arg. l. 1. ff. de extr. crim. Bo-
 cerus ad l. un. c. 3. num. 19. 7. Mandans & consulens de famo-
 so libello componendo d. l. lex Cornelia. Facientes enim &
 consentientes pari poena puniuntur. Azo in summa de iniuriis
 num. 4. Hostiens. d. l. n. 5. post vers. literis vero. Quod quis enim
 per alium facit, ipse facere videtur l. 152. §. 1. l. 169. de reg.
 jur. l. 1. §. de iecisse 12 ff. de vi & vi armata. 8. Mandatarius, si exe-
 cutus sit mandatum, Jacob de Aren. ad d. l. & Bonif. de vital. ad d.
 l. 9. Canens eiusmodi libellum l. 15. §. 27. vers. hæc autem. in
 fin. ff. de iniur. 10. Non corrumpens famosum libellum inven-
 tum, sed ex delectatione manifestans. d. l. un. C. de fam. libell.
 nec refert, quod authorem simul demonstret, secundum Boce-
 rum in d. l. un. c. 3. n. 20. Coll. iur. Arg. ad tit. de iniur. & fam.
 libell. p. 496. tom. 3. num. 9. quo de calu recte dicit Schneidev.
 in §. 1. n. 5. Inst. de iniur. pag. 601. Gewehrman haben hitstt
 nidst. Facit enim in primis ratio illa, quod propositum & a-
 nimus delinquentis delicta distinguant l. qui iniur. ff. de iniur. &
 fam. libell. itaque cum dolo non careat, qui autoritate alterius
 forte mentientis vel maledicentis, ausus est probrosis verbis
 quem petere, aut quod ad diffamationem eius spectat libere
 spargere, iniuriarum reus merito iudicandus est. Hinc etiam u-
 tens scienter instrumento falso punitur, licet de authore con-
 stet l. si falsos 8. C. ad L. Corn. de fals. 11. Typographus, seu fa-
 mosum libellum typis excudens. supra citat. Recess. Imperij. 12.
 Emens & vendens libellum famosum, aut ut ematur vel vendat-
 ur procurans d. l. lex Cornelia §. fin. ibi: item qui emendum ven-
 dendumve curaverit, & ibi gloss. in verb. curaverit. ff. de inj. & An-
 gel. in d. l. n. 1. Azo in summa de iniur. §. quot modis fiat. cor. tit.

D

14. Affi-

14. Affigens seu ponens famosos libellos in aliquo loco publico, Angel. in d. l. lex Cornelia. num. 2. & in d. l. un. C. de fam. libell. textus in cap. 1. incip. qui in alterius, in verbo, confixerit cap. 5. q. 1. alius textus in cap. 2. Ibi confessionem posuit cap. 5. q. 1. Ar. mill. in rubr. de libello. num. 1. 15. Componens carmina, epigrammata, vel ut alii dicunt, caantiones, aut quid simile (prouit etiam saepe contingere solet) in detractioem fama alicuius. d. l. lex Cornelia. Angelus in d. §. si quis librum. num. 2. vers. caveant igitur illi, qui cantilenas componunt, in infamiam alicuius. Est textus in d. l. item apud Labeonem. §. haec utem, ibi aut si carmen: & ibi glossa in verb. si carmen. 16. Qui picturas aut fusoria opera in aliquo loco ponit. 17. Multo magis is, qui libellum famosum facit non sub suo nomine, sed sub nomine alterius; Is enim magis delinquere videtur, cum & alium de huiusmodi crimine, ut se exculpet, falso inculpate intendit l. lex Cornelia §. §. si quis librum. 9. ibi: etiam si alterius nomine. ff. de iniur. & fam. libell. Azo in summa §. quot modis de iniur. num. 3. Damhoud. in pract. crim. cap. 138. post num. 3. 18. Etiam is qui facit sine nomine, d. l. lex Cornelia §. §. si quis librum. 9. ibi, vel sine nomine.

Qui veru
crimen
objecit.

Th. 35. Et denique ille, qui non solum falsum, sed & verum crimen obiecit quod probatur per manifestam sanctionem Imperatoris Caroli V. in Ordinatione Crimin, art. 110. in verbis final. Und ob sich auch gleichwol die aufgelegte Schmach der zugemessenen That / in der Wahrheit erfinde / soll dannoch der Aufbrusser solcher Schmach nach vermög der recht / und Ermesung des Richters gestrafft werden. Clarius hoc ipsum patet ex Constit. Electi. Saxon. 44. §. fin. p. 4. in verbis, Da er gleichwol solches folgendes könte außführen / das der selbe gleichwol auch will fürlichen / entweder mit Staupen / schlagen / Berweisung oder Gefängnuß / nach Gelegenheit der Verbrechung gestrafft werden soll. Quod etiam probat Constantinus Imp. in l. i. C. Theodos. de fam. libb. Privati enim non est quasi Judicem agere, & alii petulanter insultare, idque maxime procedet, si alter jam poenam sui delicti sustinuerit. Et quanquam Republica interest,

tereft, delicta publicari, ne maneat impunita, d. l. eum qui 18.
 l. quod Reipubl. 33. ff. h. t. l. ita vulneratus § 1. §. 2. ff. ad L. Aquil. ta-
 men hoc debito modo per ordinariam accusationem & judi-
 cem non illegitimo modo per libellum famosum (quo ut plu-
 rimum per detractores, diffamatores, & malevolos homines,
 fama innocentium horrendum in modum minuitur) vel extra
 judiciales infectiones, & diffamationes faciendum est. l. nullus
 14. C. de Iudic. & cælicol. l. iustissimos 3. C. de Offic. Ref. Provinc.
 Cui sententia licet contrarium defendant, Andr. Fachin. lib. 9.
 contrav. jur. cap. 11. Angelus in d. l. lex Cornelia. & Sylvester Pie-
 rius in summa, in verbo, libellus. Et hos sequutus Joh. Baptista de
 Plotis conf. 131. tom. 1. conf. crim. à Iob. Bapr. Zilletto congesto-
 rum) subscribunt, Felyn. in cap. cum te. in fin. de sentent. & re jud.
 Curt. Jun. in l. fin. n. 3. ff. quod quisq. Iodoc. Damhoud. in pr. crim.
 cap. 136. n. 1. Adde Stephanum Aufreterium in addit. ad Tholos.
 in decis. 127. Ant. Gomez. tit. de delictis. c. 6. n. 1. Coll. Jur. Arg.
 lib. 47. tit. 10. p. 406. r. 3. n. 14. Bachov. ad Treut. Diss. 30. lit. g.
 p. 544. Harprecht. in §. 1. l. de ini. p. 186. n. 164. Accursius in l.
 18. super verbo: infamavit. ff. de ini. Didac. Covarruv. variar. re-
 sol. cap. 11. n. 7. Fulgofius in d. l. un. C. de f. l. Welenb. in parat. de
 ini. Mynsing. conf. 7. n. 29. ubi testatur de communi Doctorum
 opinione.

Th. 36. Video ad probandam etiam hanc sententiam Refut.
 Collegium Juridicum Argentoratense dicto loco, & alios au-
 tores afferre l. un. C. de fam. libb. ubi, qui probat crimen obie-
 ctum non solum à pœna famosi libelli excusatur, sed etiam lau-
 dem maximam & præmium mereri dicitur. Verum non pu-
 do illam legem hanc sententiam probare; nequaquam enim
 hæc mens est Imperatorum, neque id quod de præmio & hono-
 re dicitur in d. l. ad reum famosi libelli pertinet, sed ad eum,
 qui devotionis suæ, ut textus verba habent, & publicæ salutis
 curam gerens, Magistratum ipsemet adit, & nomen suum pro-
 fitens, quæ per famosum libellum persequenda putaverit, ore
 proprio deducit in iudicium, & legitime probat. Quem laude
 & præmio dignum iudicant Imperatores, non vero eum, qui
 famoso libello tale crimen obiecit.

D 2

Thes.

Object:

Th. 37. Obiiciunt hic Authores contraria sententia, & imprimis Fachin. d. loco, *l. eum, qui nocentem, ff. de iniur.* ubi is actione iniuriarum conveniri non potest, qui verum alicui crimen sive vitium, quod publice esse notum, expediat, obicit. Ad quam tamen Resp. illam distinctionem hic non esse admittendam, quia famosus libellus semper crimen continet, omne autem crimen notum esse expedire Resp. videatur; deinde magna est etiam inter simplicem iniuriam, de qua Paulus in *d. l. eum*, & famosum libellum, de quo hic agitur, differentia, quia eum famosus libellus, utpote animo deliberato cōceptus, & cōtinua aliquem infamia premens, juxta tritum illud: vox audita perit, litera scripta manet, non solum quavis iniuria alia sit atrocior, sed etiam, ut verbis utar Damhouderi in *prax. rer. crimin. cap. 138. n. 2.* quovis ferro nocentior, & aspice quavis formidolosior. Quod itaque in odium tam detestabilis criminis (quo plerumque innocentissimi qui que crudelius, quam ullo gladio lāduntur) expresse est statutum, interpretatione ad simplicem iniuriam non est extendendum, *l. interpretatione 42. ff. de pæn.*

An Magistratus de famoso libello contra ipsum facto cognoscere possit?

Th. 38. Sed hic non inconveniter quæritur, si libellus famosus contra ipsum Magistratum fuerit factus, an ille hoc casu Judex competens esse possit & ita adversus criminofum cognoscere queat? Respondeo cum Nicolao Reufnero *lib. 3. cons. 5.* qui etiam testatur hanc opinionem in practica receptam esse; quod sic, per textū *c. Salonitana. 23. d. 63.* & ibi apertius glossa, in verbo: relaxari. Nā quoties Judici infertur iniuria ut Judici, & illa notoria sit, ut in hoc casu, qui Senatū famoso libello, ut Judices diffamavit, ipse Judex puniendo, non in suo sed alieno negotio procedere, & condemnare dicitur, per textum expressum, in *c. 1. de pæn. in 6.* ad quem Bernardus, ut ibi refert glossa, dixit: quod si iniuria illata prælato, ipsum tantum tangit, non potest aliquem pro iniuria illa punire; si vero tangit Ecclesiam vel publicam utilitatem, potest iniuriantes punire: imò nec talem iniuriam remittere potest, *d. c. Salonitana. dist. 63.* ad instar filii-familias, qui potest remittere iniuriam sibi factam in quantum ipsum tangit: sed non in quantum tangit patrem *l. 1. §. usq. a. de off.*

An procurator in hoc crimine admittatur?

riarum nempe Procuratorum & patronorum causarum, qui non pro se, sed pro aliis postulant, hoc est, non suum, sed alterius desiderium in jure ac judicio tum asserendo, tum contradicendo opponunt l. 1. & 2. §. 6. ff. de post. Et quaeritur, an illi etiam in hacce causa criminali de jure civili possint constitui? Ad resolvendam hanc quaestionem, regulam negativam constituo, quod scilicet in publicis Judiciis procurator non admittatur, text. in l. 1. ff. an per alium caus. appell. ibi dicitur, sin autem non sit pecuniaria causa, sed capitalis per procuratorem agi non licet. Item textus in l. pen. §. ad crimen. ff. de publ. jud. ibi: ad crimen judicii publici persequendum frustra procurator intervenit, multo magis ad defendendum. Et de jure Canonico habemus textum in cap. veniens. de accus. dum ibi dicitur, nec procuratores eius in causa possumus recipere criminali. Alius textus in cap. in criminalibus. §. quest. 3. ibi: In criminalibus causis nec procurator admittitur. Item in c. si quando 2. q. 6. ibi. Si quando in causa capitali, vel causa status interpellatum fuerit, non per exploratores, sed per se ipsos est agendum.

Non accusatoris.

Th. 41. Proposita autem regula procedit non solum in accusato, sed etiam in accusatore, quem nec pariter posse in criminali judicio per procuratorem comparere, probat text. in d. l. 1. in fin. ff. an per alium. In illis verbis: idemque erit probandum, & in ipso accusatore, item text. in d. l. pen. §. ad crimen ff. de publ. jud. ibi: ad crimen judicii publici persequendum frustra procurator intervenit. Ratio duplex reddi potest, quia in criminali causa, non suum agit accusator negotium, sed publicam utilitatem exequitur, ut coerceantur delicta: quae non manere impunita publice interest, d. l. §. 1. §. 2. ff. ad L. Aquil. Cum autem privatim nihil interfit accusatoris, sed agit, ut aliquis de populo, procuratorem dare non potest. 2. Cum quilibet accusator ad poenam talionis inscribere necesse habeat, tum ex lege Canonica, quam civili, ne innocentia cuiusquam tenere vim calumnia patiat, §. poena 1. de iniur. l. si cui 7. ff. de accus. & l. ult. C. eod. l. 2. C. de his qui accus. non poss. can. quisquis 2. q. ult. quin & accusator cum accusato in pari custodia debeat detineri d. l. ult. accusatorem certe in judicio praesentem adesse oportet, ut si fortassis ab accusando desistat, aut alias probatione deficiat,

at, condemnari se videat in poenam S^ci Turpilliani, aut talionis d. l. 7. l. 1. c. ad S^ci Turp. Quae poena cum in Procuratore locum non habeat, quippe cuius factum in causa tanti pra*eu*di-
cii Domino obesse solet l. 39. in pr. ff. de procur. satis exinde ap-
paret, frustra Procuratorem in hacce causa constitui.

Th. 42. De Jure vero hodierno hanc regulam constituo. De jure ho-
Procurator in causa hacce intervenire potest, cum moribus no- dierno re-
stris poena talionis & inscriptionis solennitas passim in desue- ete admit-
tudinem abiit, ac rescripto Carol. V. Imp. penitus sublata fuit in titur,
Ord. Crim. art. 12. in verb. Und nemlich also/ daß der Ankläger/
wo er die peinliche Rechtfertigung nicht anführen / oder dem
rechten verfolgen wurde / und die geklagte Missethat / oder aber
redliche und gnugsame Anzeigung und Vermuthung derselben
in zimlicher zeit/ die ihm der Richter setzen wurde / nicht dermas-
sen beweise / daß der Richter und Gericht / oder der mehrer theil
aus ihnen für gnugsam erkanen / oder sonsten im rechten fällig
wurde/ alsdann den kosten so darauff gangen ist/ auch dem Be-
klagten / umb seine zugesügte Schmach und Schaden abtrag-
thun wolle ic. Forte ob eam rationem, ne metu propriae salu-
tis ab accusatione quis desistat, & sic crimina impunita rema-
neant, cum plures accusatores criminum & quasi vindices ex-
tare, utile sit Reipubl. Cessante itaque causa prohibitionis,
ipsa quoque prohibitio cessat, cap. cum cessante, de appell. l. ad-
gere 6. §. quamvis. ff. de jur. patr. Quod & in Imperio Romano
Germanico dubium non habet, ob verba manifesta in artic. 12.
ibi. So bald der angeklagte zur Besengnuß angenommen ist/ soll
der Ankläger oder sein Gewalthaber ic.

Th. 43. Pro reo autem criminoso procuratorem inter- Non rei
venire non posse probatur, per d. l. pen. §. ad crimen. ff. de publ. jud. criminosi.
ibi, multo minus ad defendendum. ratio autem i. quia praesentia
accusati plurimum momenti habet, ad hoc, ut Judex ex vultu
& sermone conscientiam eius observare possit. In vultu
sane saepe existunt pallor, consternatio & mutatio crebra, quae
perpetratum facinus interdum vehementius, quam ulla pro-
bationes arguunt, ut inquit Harpr. Hinc illud Ovidii lib. 2. Me-
tamorph. fab. 5.

Hew

Heu quam difficile est, crimen non prodere vultu!

Et Cicero ait: Ex oculorum obtutu, superciliorum aut remissione aut contractione, facile judicamus, quantus sit in homine dolor, aut metus aut tristitia, *lib. I. Off.* Contra, constans sibi per omnia sine affectatione vultus, bonæ conscientiae indicium censetur. Quo pertinet illud Horatii, *lib. I. | Epist. I.*

Hic murus abeneus esto:

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Et illud:

Nescia mens fraudum, inculpatæq, integra vita,

Scommata nullius, nullius arma timet:

Omnia contemnit, ventis velut obvia rupes:

Mendacesq, sonos unus asis habet.

In sermone vero hæc in sunt: titubatio, trepidatio, varietas, & repugnantia responsum. Quæ omnia procuratore constituto, in reo absente considerari & observari nequeunt. 2. Quia non iudicium elusorium reddi debet, *l. 7 §. ff. de iud.* quod utiq; fieret, si reo abesse, & procuratorem dare liceret: siquidem procuratore condemnato, contra eum tanquam innocentem executio fieri non posset, sicque crimina impunita relinquerentur. Certissimi enim juris est, quod in caput solius rei accusati, si damnatur, sententia à iudice executioni mandetur *l. 10. in fin. ff. de Carbon. edicto.* Noxa enim sequitur caput §. omnes *l. de nox. act.*

Advocat
vero ad
mitt.

Th. 44. Ex quibus sequitur, quod ne quidem rei absentis, aut incarcerati, procurator admittatur. Advocatus autem, qui Dominus litis non est, nec in eum capitalis sententia ferri potest *l. 22. cum l. seq. C. de procur. l. 1. C. de sent. & interl. omn. iud.* ad probandam rei innocentiam recte admittitur per manifestam Sanctionem *Crim. Car. art. 88. in pr. ibi: Klä gern und Antwortern soll jedem theile / auff sein Begehren ein Fürsprecher auß dem Gerichte erlaubet werden.*

Libelli ac
cusatorii
oblatio.

Th. 45. Dictum præcedentibus, fuit de personis, quarum consideratio habenda in hocce processu, jam agendum est de forma illius, quæ consistit in libelli accusatorii oblatione, quæ oblatio necessaria est, per Tiber. Decian. *in tract. rerum Criminal. lib.*

nal. lib. 7. c. 44. Welenb. in parat. ff. de accus. Johan. Emer. à Hofbach in process. crim. tit. 1. cap. 7.

Th. 49. Libellus autem, ut puto, hunc in modum formari potest: Vor euch Herr Richter, erscheine ich Sempronius N. Bürger zu N. und gib euch meiner höchsten unbemeidlichen Ehren Nothdurft nach hiernit zu vernemen / wiewohl beydes Geistlichen und Weltlichen Redren / auch allen wohlbestelten Postceyen ganz heilsamlich / wohlbedächtlich und löblich versehen / ja auch die selbst scheinende natürliche Billigkeit ieder männiglich gnugsam zu versehen gibt / daß kein Mensch dem andern an seinen wohlhergebrachten Ehren / guten Namen und Lemmuth / weder heimlich noch öffentlich verletzlich anrassen / verkleinern / oder schmähen / viel weniger aber einer unmenschlichen / mörderischen That beschüßigen / und deshalb hin und her außschreyen / sondern sich dessen alles / bey hochverborenen Straffen gänzlichen enthalten / und seine gegen iederman vermeintlich habende Sprüch und Forderung durch ordentlichen Weg des Rechtsens auftragen / und daran ersättigen lassen solle.

Wiewohl auch ich mich (doch ohne eigenen ungebührlichen Ruhm zumelden) von Jugend auff meiner verständlicher Jahren / ehrlich / redlich / auch wie einem ehrlichen Vidermann gezimbt und eigner / wohl verhalten / insonderheit aber allen strafbahren Lastern und mörderischen Thaten von herken feind / auch allen den jenigen / so sich dero bößlich beflissen / abhold gewesen / und noch bin / also daß man mich keines solchen unehrbahren Stücks / vielweniger eines unmenschlichen mörderischen Todtschlags / mit grund der Warheit bezehnen / oder selbiges / da es von jemanden beschehen / beweislichen wahr machen / und beybringen können wird.

Dessen jedoch alles unangesehen / und unbetrachtet / hat Titius N. Bürger zu N. sich auß ganz verbitterten wider mich tragendem Gemüth / höchstem gefassten Neid und Haß / ganz vermessentlich unersanden / mich nicht allein ganz verkleinertlich und Ehrverletzlich anzurassen / sondern auch eines unmenschlichen an seinem Bruder Cajo begangenen Mordstücks / in einem Famolo libello oder Schmähschrift zubeschüßigen. Nun hab ich

ich zwar solche mit lauern erdichtem Grunde mir die zugelegte Schmach alsobalden mit höchstem Ernst zu Herzen genommen / wie ich dann dieselbe nochmahls ad animum beständiglich revociren thue / und keines wegs geständig bin / als ich auch im geringsten darvon nicht weiß / daß ich mit ermeldten Titii Bruder Cajus die Tag meines Lebens in einigen Widerwillen gerathen / viel weniger aber ihne mit Schlägen zu beleydigen / oder aber solch wider mich fälschlicher weiß aufgegebenen Mordstücks zubegehen propositum oder Vorsatz gehabt: Sondern kan und wil an gebührenden Orten und Zeit mit lebendiger / guter / unverwüßlicher Kundschaft beweisen und darhün / daß an jenem Tag / da er Cajus verfahren seyn soll / ich zu N. noch verharrer / und erst erliche Tag hernach mich auf den Weg widerum begeben habe.

Wann ich dann solches wider mich aufgegebenen fälschlichen mörderischen Strucks allerding unschuldig weiß: So bitte ich euch / Herr Richter / daß ihr den beklagten Titium mit endlichem Breißeil und Recht peinlich straffen sollet / wie sich Ordnung gemeldter Gericht gebührt und recht ist.

Satisfatio
accusato-
ris,

Th. 47. Ad formam etiam huius processus requiritur satisfatio accusatoris, ne innocentia accusati vim calumniae patiat, sed is deducta innocentia iniuriam sibi illatam debito modo vindicare, sumtusque repetere queat, quod probatur per *ars. supra cit. 12. Ord. Crim. Car.* Ex quo constat accusatorem sive procuratorem eius, custodiae dari debere, donec usque caverit fideiussoribus & pignoribus, & satisfactionem idoneam de sumtibus & damnis, in casum succumbentiae refundendis, nec non satisfactione iniuriae illatae praestiterit.

An diffamatus ad accus. à Magistrat. compelli possit?

Th. 48. Ulterius quaeritur: an diffamatus iniuriam sibi suisque illatam vindicare nolens, ad accusandum à Magistratu compelli ac cogi possit? Quod negandum puto per *l. un. c. ut mem. in v. ag. cog. ubi Imper. Diocl.* hisce verbis disponit: Inventus agere vel accusare nemo cogatur; quod & habetur *in l. fin. c. de usur. pup. Authent. Qui semel. c. quomodo & quando iudex Textum etiam manifestum habemus in art. 214. Ord. Crim. Carolin. in verb.* Auch in diesen oder andern dergleichen Fällen / zu klagen wider seinen Willen nicht nöthiger. Und wo der Beschädigte

Schädigte nicht peinlich klagen wolte / so soll dennoch die Obrigkeit den Thäter nichts desto weniger von Amteswegen rechtfertigen und nach Gelegenheit der Person / und Überführung straffen lassen.

Th. 49. Ne vero ita crimen famosi libelli maneat impunitum. Quær. an Magistratus nullo existente accusatore, in criminis huius authorem iute inquirere possit ac debeat? Sententia affirmativa subscribo, quamvis contrarium defendant. Farin. in prax crim. lib. 1. tit. 1. q. 1. n. 7. Menoch. conf. 160. n. 759. Fundamentum sententia affirmativa primum, est in textu Nov. 128. cap. jubemus. Ubi Imperator inquisitionem approbat: Jubemus, inquires, omnes iudices, tam militares, quam civiles, per se requirere eos, qui latrocinia, aut violentias, aut rapinas rerum, aut feminarum, aut alia quælibet in provinciis illicita committunt, & supplicia eis legitima inferre, neq; pro his causis accipere aliquid, consuetudinis nomine. Imò penam in eos, qui eiusmodi inquisitionem negligunt, constituit dicta Nov. in verb. Si quis autem iudicium hoc non custodierit: cognoscat, non solum se commissio sibi cingulo spoliandum, sed decem librarum auri penam exsolvere, eo, quod præsumpserit, talem causam assumere: post tormenta vero & confiscationem substantia, in exilium redigendum & relegandum. 2. Est textus expressus in l. 3. ff. de offic. præf. In cuius sine Paulus notabiliter dicit: In mandatis Principum est, ut curet is, qui provincia præest, malis hominibus provinciam purgare, nec distinguitur unde sint. 3. in l. ea quidem C. de accus. ex qua probatur, Magistratibus licere apparitores & officiales suos habere, qui maleficia inquirant, & denuncient, ac subinde in eos animadvertant, quos deliquisse compererint, etiam sine solennibus accusationum. Hiq; Nuncios appellantur in l. 6. §. nuncios ff. ad sCr. Turp. Nec non Irenarcha: l. divu ff. de cust. reor. 4. est in l. 13. ff. de off. præf. ubi Ulpianus hæc verba scribit: Congruit bono & gravi præfidi curare, ut pacata atque quieta provincia sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si sollicitè agat, ut malis hominibus provincia careat, eosq; conquirat. Nam & sacrilegos, latrones, plagiarios, fures conquirere debet:

An Magistratus ex officio in huiusmodi crimine inquirere possit

& prout quisque deliquerit, in eum animadvertere, receptoresque eorum coercere, sine quibus latro diutius, latere non potest. §. est in l. 4. §. 1. ad L. luh. pecul. ubi Marcianus JCrus ait: Mandatis cavetur de sacrilegiis, ut præfides sacrilegos, latrones, plagiarios, conquirant: & ut quisque deliquerit, in eum animadvertant. §. est in l. 1. c. de cust. reor. ubi Imp. Constantinus ad Florentium rationalem hoc modo rescripsit: In quacunq[ue] causa reo exhibitio, sive accusator existat, sive eum publicæ sollicitudinis cura produxerit, statim debet quæstio fieri, ut noxius puniatur, innocens absolvatur. 7. Hoc ipsum sacris literis constantaneum est, in quibus passim Magistratui præcipitur, ut gladium ad DEO datum usurpet, atque in malos exerceat, debito modo eos inquirendo, & severe puniendo, Num. cap. 35. v. 30. Deuteron. c. 17. v. 4. cum seqq. ad Rom. r. 13. vers. 4. Postremo hanc sententiam quotidianus usus & consuetudo, quæ est optima legum interpres, corroborat l. 37. ff. de leg.

Object.

1.

Th. 50. Fundamentum autem authorum contrariæ sententiæ est 1. est in l. rescripto divorum fratrum. §. si quis. ff. de manerib. & honoribus, ubi si quis accusatorem non habet, honoribus prohiberi non debet. Ad quam vero Resp. concedendo, absq[ue] accusatore neminem condemnandum esse, sed in hac inquisitione prorsus non deficit accusator, quia fama est loco accusationis, c. cum oportet 19. extr. de præsumt. Wesenb. in parat. ff. de accus. n. 3. Dicta ergo lex §. intelligenda est, si nec quispiam accuset, nec fama nec indicia adversus eum militent.

2.

Th. 51. Secundo communiter allegare solent exemplum Salvatoris DN. nostri JESU Christi, cuius omnis actio debet esse nostra instructio. Qui mulierem adulteram interrogatam, ubique essent ipsius accusatores Respondentem: Neminem adesse, noluit condemnare, sed pronunciavit: Si nemo te accusat, nec ego te condemno. tob. e. 8. vers. 11. Deficiente ergo accusatore, neque per modum inquisitionis procedendum esse autumant. Verum nec hoc obstat, ne enim de varietate & discrepantia Exemplarium & commentatorum circa hanc historiam quidpiam dicam, qua de re videri potest, Calixt. §. Concord. Evangel. 1 §. pag. 246. Contestatur ipsa facti narratio, Christum

stum ideo adulteram hanc condemnare noluisse, non ut autoritate sua confirmaret flagitiorum impunitatem, aut quod sine accusatore Magistratus Politicus neminem judicare & condemnare possit: sed ut ostenderet, sui non esse officii, nec propterea se in mundum hunc venisse, ut sibi autoritatem Politici Magistratus assereret, judicaret mundum, aut controversias ad forum fori spectantes decideret: sed ut Evangelium doceret, & pro peccatis humani generis satisfaceret, sicq; mundum servaret. Adeoq; monere nos Christus voluit, ne in alienam functionem nos ingeramus, quod & Petrus prohibet, *1. Petr. cap. 4. vers. 3. & 5. & 15.* Facit in arg. *Luc. 12. v. 14. ibi,* Cum quidam Salvatorem arbitrum familiae heriscunda postularet adversus fratrem. Respondit illi: heus tu quis met vobis judicem praeficit. quo ipso autem Christus istius fratris morosi & iniqui durtiem & fraudes non probavit.

Th. 52. Tertio confirmant sententiam, *per l. 19. C. ad L. Jul. de adult. l. ult. ff. de priv. del.* quibus traditur, neminem sine accusatore damnandum esse, neque sine accusatore, iudicium criminale habere posse. Verum ad has Resp. ut in th. 50. dictum, indicia & famam esse loco accusationis, adeoque nec reus absque accusatore condemnatur.

Th. 53. Ex quibus omnibus haecenus in medium adductis juribus ac rationibus perspicuum evadit: criminis famosi libelli inquisitionem & investigationem non solum Magistratum, Judiciumq; potestati ordinarie & regulariter concessam & permissam esse: verum etiam necessitati subiectam esse. Quod & minus dubii habet in Imperio Romano, ob textum, in *art. 219. Ordin. Crim. Carolin. in verb.* Wo aber die Obrigkeit ex officio und von Ampts wegen wider einen Mißhändler mit peinlicher Anflag und Handlung vollführen / so sollen die Richter / wo ihnen zweiffel zufilet / bey der nächsten Hohen Schulen etc. Rath zu suchen schuldig seyn. Similis extat textus, in *art. 214. Ord. Crim. in final. verb.* Und wo der beschädigte nicht peinlich klagen wolte / so soll dennoch die Obrigkeit den Thäter nichts desto weniger von Ampts wegen rechtfertigen / und nach Gelegenheit der Person und überfahung straffen lassen. Quod sane non alio modo,

modo, nisi per inquisitionis processum fieri potest, Matth. Steph.
in not. ad d. art.

Quomo-
do proces-
sus inquisi-
torius in-
stitucnd².

Th. 54. Sicut autem processus hic inquisitorius est ad glo-
riam DEI, c. cum ad Thessalonicam. xi. q. 3. ad vindictam legis,
Rom. 13. vers. 4. l. si vindicari. C. de pen. ad publicam salutem,
& ad damnum aliquod avertendum, l. si minoris. ff. de adm.
rut. denique ad fontes puniendos suscipi debet, Albert. Ro-
sat. in l. fin. num. xi. C. de accus. ita in hocce crimine inqui-
rendo procedi etiam debet, secundum leges divinas & huma-
nas, c. 3. q. 9. secundum jus vetus & Constitutionum formam,
l. absentem, C. de accus. neque ex affectione, corde & severitate
nostra, Bald. vol. 5. conf. 258. n. 3. sine odio, c. 11. q. 3. cap. 24. exrr.
de accus. c. 1. exrr. de sentent. in 6. sine gratia, l. in heredem in pro-
ff. de calumn. sine ira & furore, c. illi. c. cum autem, c. summopere.
1. qua. 3. sine levitate; d. c. summopere, sine imperitia, l. qui cum
s. si tamen ff. de bon. libert. sine precipitantia, Esar, cap. 28. r. 8.
l. 1. C. de exec. rei iud. sed ex legitima legum auctoritate, & ani-
mo ac mente per rationem & intellectum gubernata. Bald. vol.
5. conf. 421. n. 10.

1. Requisi-
tum est ap-
parentia
famosi li-
belli,

Th. 55. Primum ergo huius inquisitionis requisitum est;
apparentia famosi libelli: nisi enim de famoso libello constet,
nullo modo adversus certam aliquam personam inquiri potest.
Quod & in Imperio Romano probe observandum esse, apparet ex
Ordin. Crim. Carolin. in art. 6. In verb. Darzu soll auch ein ieder
Richter in diesen grossen Sachen über der peinlichen Frage / so
viel möglich und nach gestalt und Gelegenheit einer jeden Sach-
en / beschehen kan / sich erkundigen / und fleißig Nachfragens
haben / ob die Mißthat / darumb er angenommen / herbringeret
und verdacht / auch beschehen seye, oder nicht: wie hernach in die-
ser unser Ordnung ferner erkunden wird. Et in art. 8. in pr. So
die Mißthat einer Todesstraff halber kündlich. Nam laude di-
gna est opera & labor Judicis, si ipsum libellum inspiciat, ante-
quam ad inquisitionem aliquam specialem procedat, & caute
Judex, quamvis ex debito officii, contra criminosos inquirere,
eosq; punire, ne delicta videatur teneatur approbare agere, de-
bet, ne incaute absq; qualiqua etiam coniectura & presumptione
ad in-

ad inquisitionem procedat, quia illa famam apud bonos & graves viros minuit, eiusque exultimationem laedit, Jacob Menoch. l. 1. q. 88. n. 9. & 10. de praesumi.

Th. 56. 2. Requiritur Judicis competentia. Inquisitio enim non nisi à Judice competente fieri debet, alias nulla erit, l. 1. & tot. t. C. si non à compet. iud. Judex vero competens est, qui habet potestatem de causis criminalibus, cognoscendi ac crimen puniendi. Hostiensis in summa de inquis. inquisitionem, desinit: quod nihil aliud sit, quàm criminis alicuius manifesti, ex aequo & bono, à Judice competente, qui & coercendi & puniendi potestatem habet, iusta & legitime facta, investigatio.

2. Iudicis competentia

Th. 57. Judicem etiam competentem facit forum diffamantis legitimum. Quod requisitum tam ad inquirendum, quam ad procedendum per viam accusationis adeo necessarium est, ut eo non observato, nec processus inquisitorius subsistat, l. 1. & tot. tit. C. si non à jud. compet. & l. 1. C. ubi de crim. agi oportet. Quod forum triplex est. 1. Forum domicilii, absque dubio enim sortitur forum delinquens, ubi suum domicilium habet. l. 2. C. de iurisd. l. 1. ff. de interd. & releg. l. 7. §. 10. eod. intelligendum hic autem est, domicilium habitationis, non naturale, seu originis. l. 19. §. 1. & l. ult. de iud. l. 2. C. de iurisdic.

1. Forum domicilii, quod triplex.

2. Delicti commissi.

Th. 58. Secundum forum est delicti commissi. Sortitur namque diffamans forum etiam eo in loco, in quo crimen famosi libelli perpetravit l. 3. ff. de offic. Praef. l. si cui crimen 7. §. pen. & l. fin. ff. d. 2. l. fin. de accus. l. 7. ff. de cust. reor. Hinc quaritur: num dicatur forum competens, seu locus criminis famosi libelli commissi, in quo eum scripsit: an verò in quo illum manifestavit? Posterius defendam, quia crimen in loco, ubi perficitur, suam formam accipit, per quam dicitur crimen. arg. l. 9. §. 3. ff. ad exhib. Bald. in l. 5. n. 7. C. de episc. & cler. ubi dicit, quod quando proponitur puella rapta in Perusino territorio, compressa verò in Cortonensi territorio, Cortonensis Judex delicti competens sit, propterea, quod in Cortonensi territorio delictum fuerit consummatum, quanquam ratione attentati Judex Perusinus raptorem puniat.

Thef.

Ad Iudex
domicilii
diffam. re-
quisitus ci-
tationem
Iudicis cri-
minis com-
missi ex-
qui debe-
at?

Th. 59. Incidit etiam illa quaestio; an Iudex domicilii diffamantis, requisitus, citationem Iudicis criminis commissi exequi debeat? Casus erit talis: Titius in quadam civitate perpetravit crimen famosi libelli, & postea fuga salutem in domicilium habitationis quaerit, ambigitur: Utrum Iudex domicilii illius, teneatur reo citato iniungere, ut in foro delicti copiam sui exhibeat? & Resp. quod sic, per l. 3. ff. de re milit. l. 28. §. 15. ff. de pœn. l. 7. §. 4. l. fin. ff. de accus. Nov. 60. c. 1. Nov. 134. cap. 4. & §. c. 1. extr. de raptor. cap. fin. extra de for. comp. c. 2. q. 1. Hocque est quod Andr. Rauchbar / l. 1. q. 50. n. 19. dicit; remissiones adeo necessario fieri debere, ut Iudice criminis id flagitante, domicilii Iudex, licet ad jus reddendum paratum dixerit, remissionem declinare nequeat. Rationem hanc ex d. l. 28. §. 15. ff. de pœn. addo, quia plus solatii accedit laesio isto crimine, si in conspectu eorum & in loco criminis commissi vindicta de fontibus sumatur.

3. Est de-
prehensio-
nis.

Th. 60. Tertium forum est deprehensionis, diffamantes siquidem forum etiam fortiuntur, ubi reperiuntur & deprehenduntur l. 1. ubi Vultei. n. 36. & seqq. C. ubi de crim. ag. op. l. 1. C. ubi quis curial. Maxime si sunt vagabundi, Wes. in parat. ff. de jud. Sed quaeritur: an Iudex loci, in quo diffamator reperitur, ad eius coercionem sit obstrictus? Pono casum: Iudex quidam criminis commissi nolens impendere sumtus, punitionem huius criminis negligit, nec delinquentem alibi reperimentum & deprehensum sibi remitti petit, quaeritur, an Iudex loci eiusmodi diffamatorem punire debeat? Resp. quod sic, ob rationem, ne scilicet crimina maneant impunita, supra cit. II. Quod certe fieret, si Iudex loci, in quo delinquens reperitur, qui proximus est ad puniendum, & cui potissimum ob praeventionem hoc incumbit, id facere neglexeris.

Deprehen-
so diffama-
tore Iudex
eum carce-
ri trade-
re debet,

Th. 61. Deprehensio itaque diffamatore Iudex eum custodia, & carceri tolerabili usque ad sententiam, eiusque executionem tradere debet, ne is aufugiendo praesentiam suam subtrahat. Cum autem carcer sit mala mansio & torturae species, in l. 7. in pr. ff. de positi, & rem nobis auferat omnium gratiosissimam ac pretiosissimam, nempe libertatem, prorsus inestimabilem,

71.

stimabilem, ut ait textus in §. ult. l. quib. ex caus. man. Hinc Prosp. Farinac. eleganter in prax. crim. q. 27. n. 1. & 2. dicit: experientiam quotidie nos docere, carcerem esse sepulturam vivorum, consumptionem bonorum, consolationem inimicorum, & experientiam amicorum. Ideo caute, ac prudenter Judex agere debet, ne ad incarcerationem nimium festinet, & innocentes indebite detineat. Hinc etiam sequitur, quod ad solam partis querelam nunquam debeat decerni captura contra querelatum, sed oportet Judicem summatim investigare, an crimen famosi libelli sit commissum ab accusato, vel saltem sit suspicio: solent enim ut plurimum offensi recurrere ad Judicem, maxime quando sunt potentes & querelare offensores, eosque in carceres detrudi petere, & sic judicium eludunt.

Th. 62. Obiter hic queritur: an carcer sit poena? & Resp. queritur, an carcer sit poena? negando per l. aut damnum. §. §. solent Praesides. 9. ff. de penis, ubi: carcer ad continendos homines, non ad puniendos haberi sit poena? debet. Textus etiam est in l. incredibile C. C. eod. l. l. C. de custodia reorum. & art. 11. Ordin. Crim. Carol. in verb. Und ist dabey sonderlich zu mercken / daß die Gefängniß zu behaltung / und nicht zu schwerer / gefährlicher peinigung der Gefangenen sollen gemacht und zugericht seyn.

Th. 63. Obstat verò experientia quotidiana, qua videmus facinorosis carceris poenam irrogari. Ad quod vero Resp. Obstat. artic. 157. Ordin. Crim. Carolin. Wo aber der Dieb keine solche Geldbusse vermag / soll er mit dem Kercker / darinnen er estliche Zeitlang liegen soll / gestrafft werden. Et in art. 216. in pr. lbi: So aber ein solcher überfahrer bestimbre Geldpein nicht vermöchte / der soll mit dem Kercker also lang gestrafft werden / bis er dem Verlegren nothdürfftige entschuldigung thut.

Th. 64. Cum autem is, qui accusatur non confestim Interpellatio accusati. reus est, sed qui convincitur, aut crimen confitetur, idcirco requiritur etiam in hoc processu criminali interrogatio & interpellatio accusati de veritate criminis famosi libelli commissi. Juris enim ordo haudquaquam patitur reum inauditum condemnari, l. c. unde vi. l. i. & cor. iii. ff. & C. de requir. reus. A qua de re 74. ff. de iud. l. prolatam. ubi Bart. C. de sentent. & interloc. omni iud. l. absentem

F

absentem 6. C. de accus. Hinc Seneca : parte altera inaudita, Judex, etiam si æquum statuat, tamen iniquus est. Et nullum dubium est, ut accusato pateat defensio : at quomodo reus suam innocentiam probare poterit, nisi de crimine commisso interrogetur? Interrogatio autem debet esse articulata, clara & pertinens: nam caute procedendum est, ne supprimatur veritas, aut innocens pœna gravetur, cum de hominum capite agatur, quo nihil est orbe terrarum præstantius. Nov. 8.

An iudex simulationibus pro eadem veritate possit uti? Responsum interroganti debet esse clara.

Th. 65. Hinc quæritur : an iudex pro eruenda veritate huius criminis commissi possit simulationibus uti? Dico quod sic, si ad finem bonum ordinata ac jure non prohibita sunt. Exemplum habemus in Salomone. I. Reg. 3. v. 24. seqq.

T. 66. Responsum autem interrogati debet esse distincta, clara & manifesta ad singulos articulos & positiones. Si vero quaesitus manifeste respondere recuset, denuo adhuc semel atque iterum est interrogandus, donec usque ad articulum congrue respondeat, quo iudex certus fiat, num reus crimen confessus sit, nec ne. Si vero omnino nihil respondet, tum quaestionibus subiiciendus, & ab eo expressa responsio extorquenda est. Jul. Clar. lib. 5. sent. §. ult. q. 45. n. 6. hoc enim ipso, quo respondere non vult, satis se suspectum facit, & indicium ad torturam sufficiens præbet.

Probationibus convinci debet,

Th. 66. Non autem statim reus crimen fateri volens absolvendus est, sed officium iudicis est, probationibus, si quas habere potest, ipsum convincere, ita ut reus si non confessus, tamen de crimine convictus, puniatur. Cum quo consentit Ordin. Crim. Carolin. in arr. 62. Wo der Beschlagte nichts bekennen und der Ankläger die beschlagte Mißhandlung beweisen wolt, damit soll er / als recht ist / zugelassen werden.

Quales probationes,

Th. 68. Convincitur autem non solum propria sua scriptura, verum etiam testibus, l. qui sententiam C. de pen. l. fin. C. de custod. reor. & paria sunt convictum esse aut confessum. Farin. part. 3. oper. crim. q. 81. n. 2. Qualitas autem testium consistit in inhabilitate, ut jure testes esse possint. Quilibet enim in criminibus ad testificandum admittitur, nisi à lege expresse prohibitus reperiat, l. 1. in fin. ff. de testib. Hinc prohibetur impubes,

l. 19. §.

l. 19. §. fin. de testib. furiosus l. 3. §. lege. ff. eod. inimicus, surdus, mutus, cæcus, secundum Specul. in vir. de testib. infamis, d. l. 3. item mulier, de jure scilicet Canonico, per c. 33. q. 5. non verò de jure civili, per l. ex eo. de testib.

Th. 69. Et 2. sufficientes adhibeantur, hinc ad minimum duo testes requiruntur. l. ubi numerus. ff. de testib. text. in Deut. c. 19. v. 18. Matth. 18. i. Cor. 13.

Th. 70. Non solum autem accusatorum & inquisitorum probationes sunt consideranda; verum etiam reorum fundamenta & argumenta defensionis sunt audienda: Defensio enim reo non est deneganda, cum juris naturalis sit, ut ne bestiis quidem, nedum homini deneganda sit, l. 17. l. 1. §. cum arietes. ff. si quadrup. paup. sec. dic. l. 1. C. unde vi. quæ defensio etiam à Principe aut Imperatore adimi non potest, l. 3. §. si ad drom. ff. de re mil. l. 7. C. de jur. ff. sci. lib. 10.

Th. 71. Quaritur etiam: Si Mævius, filius Titii, sit accusatus de crimine famosi libelli, an Titius pater innocentiam filii allegare ac probare queat? Puto quod sic, publice enim interest innocentium causas defendi, l. servum 33. §. publice ff. de procurat. 2. Probo illud per textum in art. 47. Ordin. Crim. Carol. in verb. Oder aber auff Zulassung des Richters die Zeugen / so der Gefangene oder aber seine Freund deshalb stellen wolten / wie sich aber gebührt. Et paulo post: Solche obgemeldte Rundschaftstellung auch dem gefangenen oder seinen Freunden auff ihr begehren / oder ohne gurt rechtmessige Ursach / nicht abschlagen / der aber kant werden sollen. Ex quibus verbis patet, cognatos inquisiti, si innocentiam eius demonstrare velint, audiendos esse. 3. Probatur arg. l. si cuidam. C. de accus. & l. 11. ff. de publ. iud. quibus, Dominus potest servo suo defensor dari, cur non igitur multo magis filius defendi poterit per patrem, cum maior sit affectio in patre, quam in Domino, nec enim ullus affectus paternum vincit, l. fin. in pr. C. de Curat. sur. hinc filius censetur pars corporis patris sui. l. cum scimus. §. ult. C. de agricol. & cens. una caro c. contradicimus §. 1. caus. 35. q. 3. & ita una persona. l. fin. de C. imp. & al. subst.

Rei defensio,
An pater filii, accusati de crimine famosi libelli, innocentiam allegare possit?

Th. 72. Quaritur etiam an accusatus de crimine famosi libelli. Alia questio.

F 2

mosi libelli, qui ad deductionem innocentiae suae admissus, nihil probavit, denud se offerens audiri debeat: Arbitror, si defensionis causam seu fundamentum aliquod novum allegat, eum, non tantum secunda, tertia, sed & quarta vice esse audiendum, *arg. l. cum de indebito. 25. in pr. ff. de probat. l. 5. & 8. ff. de except. l. si quidem 6. C. cod. cum non de tritico & oleo legato, sed de vita & salute hominis agatur. Nihil ergo omitendum, quod ad probandam accusati innocentiam facere potest. l. additios. C. de appell.*

Deficientibus probationibus, tortura subiciendus est,

Th. 73. Deficientibus vero legitimis probationibus non statim accusatus de famoso libello absolvendus est: sed quia multum Reipublicae interest crimina non manere impunita, omnibus modis laborandum est, quo veritas eruatur, id quod per torturam commodissime fieri potest. Verum quidem est, quod per eam damnnum irreparabile inferatur, & licet lacertus tormentis rursus mederi possit; nunquam tamen haec macula tollitur: quemadmodum nec virginitas semel corrupta, aut castitas amissa revera restitui potest, *l. 1. in pr. C. de rapt. virg.* Quin & hoc genus indagandi huius criminis periculosum sit, nam ut inquit Ulpianus: plerique patientia, sive duritia tormentorum ita tormenta contemnunt, ut exprimi eis veritas nullo modo possit: alii tanta sunt impatientia, ut quaevis mentiri, quam pati tormenta velint, *l. in criminibus. 1. §. quaestioni 23. ff. de quaest.* ita sit, ut multi qui hasce angustias sustinere coguntur, potius mori, quam vivere malint. *Nov. 134. cap. 13.* Imò multa etiam exempla occurrunt illorum, qui innocentes propter tormentorum saevitiam confessi & condemnati fuerunt, ut videre est apud Val. Maxim. *lib. 8. c. 4.* nihilominus tamen, suadente necessitate, adhibenda sunt tormenta, quod & probat August. *lib. 19. de civitate Dei, cap. 6.* necessitate, inquit, societatis humanae iudicem excusari, modo tormenta temperate, atque legitime adhibeantur, quo ipso abusui, ex iniusto & immoderato quaestiois exercitio provenienti, facillime subvenire poterit.

1. Requisitum.

Th. 74. Hic autem 1. requiritur, ut Iudex generalium tormentorum probe perspecta habeat: Non enim qualibet horribilia & iniurata tormentorum genera iudex decernere debet, sed

sed quæ usitata sunt & minus periculi habent, veritas tamen per ea extorqueri potest. *arg. l. un. C. de emend. serv.*

Th. 75. Genera autem tormentorum pluribus recenset Genera Damhoud. *in prax. rer. crim. cap. 37. num. 18.* qui videri potest. *torment.* Hoc tamen noto, quod seculo hoc nostro, hæc genera tormentorum in usu sint: compedes *Inffessel* / nervi, catenæ, pedicæ, aqua frigida, taxilli, Sibilla, cuneus, manica, *Dänischer Mian* / *Spanische Rappen* / *Englische Jungfrau* / *Braunschweigische Stiffel* & alia. Apud Romanos quæstio fiebat in eculeo, cuius meminit etiam Imp. Constantinus *in l. & si excepta. 7. in fin. C. de malef. & matrem.* (quid autem eculeus? docet Carpz. *in pract. crim. part. 3. q. 117.*) & per fidiculas, cuius meminit. *l. 16. C. de quæst.* Fidicula autem Germ. est *Henckerstoek* / est machina multis intenta funibus, quibus ceu fidibus distendebantur facinorosi.

Th. 76. 2. Requiritur, ut certi gradus tormentorum à 2. Requir. Judice constituantur, notum enim est, quod non omnes indifferenter rei eodem modo torqueri debeant, sed aliqui gravius, aliqui lenius, secundum qualitatem criminis obiecti, & indiciorum. 3. ut reus ante executionem de crimine famosi libelli commissio, prius de spontanea confessione interrogetur. Qua de re extat Sanctio Imp. Carol. V. *in Ord. Crim. art. 46. in verb. So man den Gefangenen peinlich fragen will / von Ampts wegen / oder auf Ansuchung des Klägers / soll derselbig zuvor / in gegenwertigkeit des Richters / zweyer des Gerichtes und Gerichtschreibers fleißiglich zu rede gehalten werden mit Worten / die nach Gelegenheit der Person /c.* Tortura enim adhibenda non est, si veritas per spontaneam confessionem haberi potest, *l. 1. §. 1. ff. de quæst. l. quoribus 12. C. eod. tit.* 4. Ut carnis verbis & gestibus severioribus & ad torquendum consuetis, irruat in reum, non aliter ac si ipsum torquere vellet, hacce enim territione veritas saepe extorquetur.

Th. 77. 5. Judex in ipsa executione torturæ sedulam operam navet, ut quantum personarum aetas, sexus, vires, conditio, & ratio ipsa permiserit, tormenta attemperet, sapius rarius, remissius, intentius habeat, quo vel innocentia, vel supplicio.

plicio torti salvi maneant: non enim sine discrimine rei tormentis vexandi, & sub veritatis eruenda pretextu horrendis modis dilaniandi, atque ea, quæ nunquam patrarunt, nunquam dixerunt, nunquam cogitarunt, confitenda adigendi sunt. 6. Requiritur, ne examinatio in ipso torturæ actu fiat, sed remissa ea, prout diserte cautum, in *Ord. Crim. Carol. arr. 58* non enim verisimile est reum veritatem in tantis cruciatibus posse eloqui.

Th. 78. Hinc quaeritur: si tortus moritur, an iudex possit puniri & qua pœna? Resp. Distinguendo, aut iudex eum non iniuste, ne. indebite torfit, atque ita modum non excessit, & tamen is tortus decessit, tunc is iudex nulla pœna punitur, ita tradit Bart. in l. *questionis. ff. de quest.* & ratio est, quia casu & fortuito contingit, tum quia rei licita is iudex operam dedit. Aut torfit eum indebite per dolum, ut quia nulla penitus indicia præcedebant, sed dolo ob inimicitiam, quam forte contra eum gerebat, ita acriter torfit, ut is tortus decesserit, tunc is iudex pœna capitali puniri debet, per l. *lex Iulia 7. §. ult. ff. de leg. Iul. repet.* & *Clarius l. lege Cornelia. in pr. ff. ad L. Corn. de sic. & l. an. §. i. C. de emend. serv.*

Acta Iudicio Iudicorum necessario submittenda sunt,

Th. 79. Adhibitis itaque legitime tormentis, ulterius requirit *Ordin. Crim. Carolin.* eiusmodi acta Iudicio Jurisconsultorum necessario submittenda esse. in *art. ult.* in verb. Wo aber die Obrigkeit ex officio und von Ampts wegen wider einen Mißhändler in peinlicher Anklag und Handlung vollführte / so sollen die Richter / wo ihnen zweiffel zuifel / bey den nächststen Hörschulen / Städtren / Communen / oder andern Rechtsverständigen / da sie die unterricht mit den wenigsten koste zu erlangen vermeynen / Rath zu suchen schuldig seyn. Et postea: Und ist dabey wohl zu mercken / daß in allen zweiffelichen Fällen nicht allein Richter und Schöppen / sondern auch / was einer teden solchen Obrigkeit in peinlichen Straffen zu rathen und zu handeln gebühret / derohalben Rechtsverständiger / und aussershalb der Partbeyen kosten / Rathes gebraudien. Non vero eam ob rationem, quod ipsemet iudex pro discretionem suam, consilio aliorum Jurisconsultorum irrequirit, in hoc crimine sententiam

Ratio,

tentiam ferre, ac reum condemnare non possit, præsertim cum de eiusmodi causa bene sit informatus. Verum quoniam, pro dolor! Iudices sæpe tales non sunt, quales esse debent, de quorum insolentia queritur Imp. Constantinus in l. 2. c. de exactio-
nibus tribut: quod legum sanctitatem violent, & humanam societatem evertant, imo Carnifices, non iudices. Plerique enim sunt duriores, ne dicam crudeliores, qui rigorosissime super dorsum pauperum inculpatorem procedunt, & contra omnes juris terminos, approbatos mores, & usus consuetudinarios alios perdunt, & alios mactant. Contra vero plerique clementiores sunt ipsa lege, & nescio, ut inquit Petr. Heig. *part. 2. quest. 37. n. 11. & 12.* quam æquitatem cerebrinam sibi fingunt. Imò sæpe, spe alicuius lucri & præmii, propter misericordiam rationem reddere malunt, quam propter crudelitatem, c. *allegantem 20. q. ult.* Hinc illud Poeta:

Dat veniam corvis vexat censura columbas.

den Reichen am Gelde/
den armen im Felde.

Deinde neminem etiam latet, quod hodie multis in oppidis merum imperium exerceant plebei & Mechanici, tam legum, quam rerum criminalium imperiti: Et postea, quod inter illos etiam reperiantur, viri, qui probi, pii, prudentes, & docti sunt, quos Carolus V. officinæ Justitiæ præesse vult, in *art. 1. Ordin. Crim. verb.* Das alle peinliche Gerichte mit Richtern / Weisheitlern und Gerichthschreibern versehen und besetzt werden sollen / von frommen / ehrbarn / verständigen / und erfahrenen Personen so tugendlichst und best dieselben nach Gelegenheit jedes Orths zu bekommen seyn. Periculosum tamen est unius iudicio hanc causam decidendam committere.

Th. 80. Peractis itaque peragendis in hocce processu, si reus in negando persistit, unanimis est Doctorum sententia, quod indicia criminis, quibus gravatus erat reus purgata habeantur, ac proinde is absolvi & liberatus carceribus dimitti debeat, l. *ult. ibi*, de servo questio habetur, quo absoluto. ff. *de salumn. & art. 61. Ordin. Crim.* Und soll in diesem Fall der Beschlagte dergleichen seine Ängung / nach dem er seinem Verdachte
 Versch

Reo negante, an absolvendus?

Brsach geben/ auch entrichten. Quo ipso, dum reus hoc casu ad refundendos sumtus solum obstringitur, ab omni reliqua poena liberatur, quam sententiam (quod nempe rei crimen negantes absolvi debeant, praestita tamen ab ipsis Urpheda, den **Byphed schweren** / quod genus quoddam cautionis habetur, reo, qui carceribus relaxatur, jurante, se non ulturum, quicquid ibi passus est, **dass er die Gefängnuß und Marter / weder mit Worten oder Wercken heimlich noch öffentlich / in keinerley Weis oder Wege rächen wolle / art. 20. Ord. Crim.**) praxis quotidiana, ut **Bocerus in tract. de quest.** dicit, comprobatur.

Reo confitente an condemnandus?

Th. 81. Si vero reus crimen famosi libelli confiteatur, condemnari debet. Sed cum nemo ex nuda confessione condemnandus sit, nec immerito, cum fieri possit, ut vel tardio vita, vel metu, vel impatientia tormentorum, vel alia de causa crimen quis fateatur, nec perpetratum, nec cogitatum l. 6. ff. de appell. l. 1. §. 23. & 27. ff. de quest. quem statim ad mortem condemnari rigorosum admodum esset, ne dicam periculosum, hinc exigitur, ut reus etiam in sua confessione perleveret, ac in loco iudicii publico eandem repetat & confirmet. Quam primum enim reus à questionum doloribus quieverit, viresque refecerit, è carcere & latebris in locum liberiores educi, & in iudicio fisci debet, ut confessionem in tortura factam ratificet, l. 2. ubi Salicet. C. de cust. reor. Quod etiam disertis verbis probat Imp. Carol. V. in art. 56. §. Der Gefangene soll auch zum wenigsten über den andern / oder mehr Tage nach der Marter und seiner Bekanntschaft / nach gutbedüncken des Richters / in die Büchtesstuben / oder ander Gemach für den Bann Richter / und zwen des Berichtes geführee / und ihm sein Bekanntschaft durch den Gerichtschreiber sürgelesen / und alsdann anderwärts darauß gefragt / ob sein Bekanntschaft wahr sey / und was er darzu sage / auch auffgeschreiben werden.

Reo confessionem non ratificante.

Th. 82. Si vero reus in tortura quidem confessus crimen post unum verò vel alterum diem interrogatus confessionem revocet, nec ratificare velit, metum atq; dolores tormentorum praevalens, iisque magis quam veritatis amore ad confitendum se adactum fuisse dicens: tam sane sententia condemnatoria

natoria vel absolutoria ferenda non est, sed reus in carcerem ductus iterum sub tormentis de veritate delicti interrogari & questio repeti debet, *art. 57. Ord. Crim. Carol.* So der Gefangene die vorbekandte Mißthat leugnet / und doch der Argwohrt als vor stehet / vor augen wäre / so soll man ihn wider in das Gefängniß führen / und weiter mit peinlicher Frage gegen ihm handeln / &c.

Th. 83. Hic queritur; num absolvendus sit reus, qui non solum in tortura, sed & extra locum torturae ad ratificandum ductus, crimen confessus, in die executionis vero, eam revocat, ut ita diem differat, & processum executionis impediatur. Respond. *Ordin. Crim. Carolin. art. 91. in verb.* Würde der Beklagte auff den ordentlichen Rechtstag der Mißthat leugnen / der die er doch vormahls ordentlicher / beständiger weiß bekennr / der Richter auch auff solchem Befännuß in Erfahrung allerhand Verhältnisse / so viel befunden hätte / daß solch leugnen von dem Beklagten allein zu verhinderung des Rechts / wird fürgenommen / &c. So soll der Richter die zween geordnete Schöpsen / so mit ihm solche verlesene Brgricht vnd Befännuß gehört haben / auff ihre Eyde fragen. ob sie die verlesene Brgricht gehört haben / und so sie ja dartzu sagen / so soll der Richter in allweg bey den Rechtsverständigen / oder sonst an Drien vnd Enden als hernachmahls angezeigt / Nachspähen.

An absolvendus reus, qui in die executionis criminis negat?

Th. 84. Cum autem finis hujus processus potissimum in eo consistat, ut dignitas eius, in quem crimen famosi libelli commissum, conservetur, delinquens puniatur, & ita bono publico subveniatur, ne ex vulnere unico totum pereat corpus, etiam si membrum abscindendum esset, si alioquin malum curari non posset.

Th. 85. Hinc merito etiam reus huius criminis poena poena famosi libelli coercetur, quoniam autem illa sit, non convenit inter Doctores. Puto de jure veteri esse fustuarium supplicium, ut etiam monet Horat. 2. Epist. 1. ad Augustum v. 152. & seq. ibi:

Quin etiam lex
 Poena lata, malo quae nolle carmine quonquam
 describi, vertere modum, formidine fustu,
 ad benedicendum &c.

G De

De iure novo & ex Constitutione Imperatorum Valentiniani & Valentis est capitalis, saepe cit. *l. un. C. de fam. libell. ibi.* capitali sententia subiugandum, *item* capitali poena plectetur.

Q. an poena capita. in §. iniuria 1. n. 160. l. de iniuriis. An verba illa de poena mortis an alia mitiore intelligenda sint, cum capitalis poena in iure nostro dicatur non illa tantum, quae damnato vitam, sed etiam quae libertatem vel civitatem adimit, adeoque caput e civitate tollit. *l. rei capitalis 2. & l. capitalium 28 ff. de poen l. 2 ff. de publico iudic. l. 13 ff. de honor. poss. l. 14. §. si de iure ff. de bon. libert. l. 10. de iur. patr. l. 103. de verb. sign. &* Respondet simul posterius affirmando per sequentes rationes, 1. quod verissima sit iuris regula: quod in dubio, legum interpretatione potius mollienda sunt poena, quam exasperanda *l. 42. ff. de poen.* 2. In dubio proutiores esse debemus ad liberandum & absolvendum, quam ad obligandum & condemnandum *l. 47. ff. de obl. & act.* 3. In causis poenalibus benignior sententia est amplectenda *l. 155. in fin. ff. de reg. iur.* ad haec in obscuris semper id, quod minimum, sequendum est *l. 9. d. t.* Insuper in ambigua voce legis ea potius accipienda est, quae vitio caret, *l. 19. ff. de leg.* At vitio non caret significatio capitalis poena, si eam de ultimo supplicio accipere quis velit in lege quadam, quae loquitur de crimine levi, cum poena delicto par esse debeat *d. l. 11. in pr. ff. de poen.* Quod ut alias concesserim, in praesenti tamen lege & materia per capitale supplicium mortis poenam non intelligi, vix credere possum, cum hac ratione poena famosi libelli mitior esset poena iniuria simplicis, pro qua, nedom exilii, sed etiam fustigationis poena dictari potest *l. ult. ff. de iur.*

Th. 87. Puto igitur, neutram opinionem subsistere nec indifferentem mortis, nec exilii aut deportationis supplicium praecise obtinere; sed utrumque authoribus libellorum famosorum, sive pasquillantibus certo respectu infligendum esse. Illud mortis nempe supplicium, si crimen in libellis famosis expressum sit capitale & ultimo supplicio dignum, ita ut si verum hoc esset & probaretur, reus istius criminis mortis poenam non effugeret

effugere possit. Hoc vero, exilii videlicet, vel deportationis supplicium, si crimen obiectum capitale non sit, nec severiorem pœnam promeretur. Ut sic pœna talionis locum sibi vindicet, eademque animadversione diffamator coerceatur, qua unumquodque delictum in libello famoso obiectum, si verum esset, veniret puniendum. Quod in *Ordin. Crim. Carolin.* clare decisum est *in art. 110. verb.* Welcher jemand durch Schmachschrifft/ zu Latein Liber famosus genannt / die er außbreiret / und sich nach Ordnung der Recht / mit seinem rechten Tauff und Zunahmen nicht unterschreibt / unrechtlicher / unthsuldiger weis / Laster und Bbel zumisse / wo die mit Wahrheit erfunden würden / das der geschmäde an seinem Leib / Leben / oder Ehren peinlich gestrafft werden möcht / derselbig böshaffrig Lasterer / soll nach erfundung solcher Bbelthat / als die Rechte sagen / mit der Pden / in welche er den Unschuldigen geschmähen / durch seine böse / unwarhaffrige Lastererschrifft hat beybringen wollen / gestrafft werden. Und eb sich auch gleichwohl die aufgelegte Schmach der zugemessene That An der Wahrheit erfunde / soll den noch der Aufrufer solcher Schmach / nach vermög der Recht / und ermessung des Richters / gestrafft werden.

Th. 88. Et si vero Judex legis pœnam sequi præcise re- An iudex pœnam mitigare possit
 neatur l. 1. § 4. ff. ad Scit. Turp. l. 15. in fin. pr. ff. ad municipalem. l. 131. §. 1. ff. de verb. signif. l. ult. C. Ne sacrum baptismum iteretur. l. 19. ff. de verb. obl. l. 1. C. de defens. lib. 12. Certis tamen & iustis rationibus motus mitiorem sententiam dicere potest l. 3. C. ex quib. caus. inf. irr. l. 11. in pr. l. 16. §. 1. ff. de pœn. l. 37. §. 1. *vers. in delictis. ff. de minoribus*, Quod patet etiam ex Sanctione Carolina, quæ læpius pœnam alicujus delicti, alias certam ac legibus definitam pro ratione circumstantiarum, qualitate facti & conditione personarum, immutari ac mitigari jubet, veluti *in art. 160. verb.* Mehr soll ermessen werden der Stand und das Wesen der Person / so gestohlen hat / und wie schädlich der Dieb / soll dem beschädigten seyn mag / und die Straffe darnach / an Leib und Leben urtheilen. Item *in art. 159. 167. 171. & 109.* Hinc à pœna ordinaria excipit Dominus Harprecht *supra d. l. & Farin. quest. 102. var. & divers. quest. pag. 497.* illum, qui famosum

famosum libellum quidem composuit, & etiam affixit, sed affixum, antequam ipsius publicatio facta est, poenitentia ductus, sustulit, atque delevit, *arg. l. 19. ff. ad L. Corn. de fals. l. 1. C. de crim. stell. l. 3. de his qui nor.* 2. Qui famosum libellum neque composuit, nec scripsit, sed ab alio compositum ac scriptum accepit, legit, descripsit, aut per alium sibi describi curavit, non tamen publicavit. 3. Cum quis libellum famosum ab alio acceptum, vicissim alii, & quidem uni tantum, secreto tradidit, quia ex traditione & communicatione alteri secreto facta, non obscure colligitur, communicantem non habuisse animum diffamandi. Tum quia libellum famosum manifestasse seu publicasse non dicitur, nisi qui effecit, ut ad notitiam plurimum perveniret. *Bart. in l. 21. in pr. ff. qui test. fac. poss.* 4. Cum quis libellum famosum invenerit quidem & legerit, nec corruperit: sed tamen illum non publicaverit. Cessante ita publicatione, & poena capitalis cessare debet. *cum cessante 60. ext. de appell.*

Th. 89. Jacob. Butrigar. *in saepe all. l. un. C. de fam. libell.* hic etiam excipit eum, qui libellum famosum quidem invenit vel ab alio recepit, eumque aliis ostendit, & manifestavit, verum authorem illius libelli se inventi, vel sibi traditi monstrare paratus est. Quod tamen non defendo dicendo: authorem famosi libelli, ordinaria poena subdendum esse, quamvis eundem ipse non ediderit vel publicaverit, sed alius quispiam hoc fecerit. Multo ergo magis manifestator est puniendus: quippe qui pandendo & spargendo libellum famosum plus quam ipse compositor deliquisse censetur, quia crimen istud perfecit, atque ita famam innocentis laesit. Uterque igitur tam propalator seu divulgator, licet authorem indicaverit, quam author venit puniendus. Alios excipit etiam *Farin. d. l. qui videri potest.*

Pœna ty-
pographi.
fl.

Th. 90. Præterea & pictores, famosorum libellorum excussores, sculptores, sculptruras & picturas in religionis alicuius, vel etiam privati hominis infamiam typis imprimere, facere & divulgare in Imperio Romano Germ. prohibentur, simulque statuitur, ut contra hoc facientes amissione famosorum libello-
rum,

rum, potestatis excudendi libros, aliaque pœna arbitraria puni-
antur. *Recess. Imp. August. de anno 1530. §. 9. Bnd nach dem durch
die unordentliche Truckerey & Ratisbon. de anno 1541. §. 9. ferner
haben wir befunden/ daß die Schmähschriften.*

Th. 91. De jure autem Canonico, author famosi libel-
li flagellatur, *text. in cap. qui in alterius, l. quinta. q. 1. imd &
potest deponi, cum sit crimen grave & damnatione dignissi-
mum, secundum Turrecem. in c. si qui. in fin. quinta q. 1. Etsi
monitus neget delictum, illudq; fateri nolit, Sacramentis pri-
vatur, & si adhuc in negatione perstiterit, & excommunica-
tionem contempserit, excommunicetur & anathema sit, seu
si errorem suum fateri noluerit, quia tunc non excommu-
nicatur. Probantur hæc omnia per textum in c. quidam. 2. &
ibigloß §. 9. 1. Episcopus autem faciens famosum libellum non
flagellatur, quia est de illis personis, quæ tangi non possunt,
Bellarmin. in 2. capitulis de prima quæst. n. 1. caus. §. 9. 1. Ponens au-
tem libellos famosos in ecclesia anathemizatur, textus ad lite-
ram in c. si qui inventi. 3. & ibigloß. & Dd. communiter. causa. §.
quæst. 1.*

Quomodo
de jure Ca-
non, vin-
dic.

Th. 92. Sequuntur jamiam causæ impediens execu-
tionem pœna, quarum 1. est mors delinquentis. Quæ non solum
accusationem impedit, sed & delictum ipsum extinguit.
*l. 6. ff. de pub. jud. l. 10. ff. ad. Sct. Turpill. l. 26. ff. de pen. l. 3. §. ult.
l. 19. ff. de accus. Neque enim liberi & hæredes noxiorum tenen-
tur, l. 20. d. l. 26. ff. de pen. aut alios, quam suos teneant pœnæ
auctores, l. sancimus C. de pen.*

Contraria.
1. Mors cri-
minosi.

Th. 93. 2. Est præscriptio. Sicuti namque actionibus
civilibus certa præfinita sunt tempora, intra quæ possunt insti-
tui. *Inst. de perp. & temp. act.* Ita & in causis criminalibus
certum constitutum est tempus, quo elapso, delictum extinguitur,
ita ut pœna cesset, & reus ulterius conveniri nequeat.
Quod tempus est annorum 20. de quo ita rescribunt Imp. Di-
ocl. & Maxim. *in l. querel. 15 ibi: Querela falsi temporalibus
præscriptionibus non excluditur nisi viginti annorum excepti-
one, sicuti cætera quoque fere crimina. C. ad L. Corn. de fals.*

2. Præscri-
ptio.

Th. 94. 3. Transactio, Juris enim expediti est, quod re-
gulariter

3. Transac-
tio.

gulariter non tantum de causis civilibus, verum etiam, de omnibus criminibus publicis, sanguinis poenam ingerentibus, transigere liceat, *l. transigere. 18. de transact.* Quae transactio delinquentem à poena mortis liberare videtur, siquidem finis huius transactionis principalis est, ut reus transigens, sanguinem suum redimat. Sed hæc ratio solum jus partis concernit, per quam nec iudici, nec tertio præiudicatur, quare non obstante transactione, cum parte facta, reum ab aliquo tertio alio accusari posse, tradunt. Dd.

Th. 95. Transactione ergo hacce facta, nihilominus potest iudex reum condemnare, tum quod Reipublicæ maxime intersit, crimina puniri & delinquentes coerceri: tum quod nusquam in iure dispositum reperiatur, ut reus cum parte offensa transigens, poenam iudicis effugiat: tum quod transactio partis offensa, quoad vindictam publicam derogare, aut ei præiudicare non possit. *l. 2. C. de re int. alios acta.*

Thesis Ultima. Et hæc sunt, quæ de materia famosorum libellorum proponere volui, quæ quidem non pro materia dignitate, sed pro ingenii tenuitate, ea, qua potui brevitate est pertractata. Tuum erit, Benevole LECTOR, ea, qua tibi minus rectè hic posita videbuntur, benevolo oculo perlustrare, æquo animo diiudicare & sicubi erravi veniam mihi benigne concedere: non enim pigebit me, ut Augustini verba mea faciam, sicubi hæsito quærere, nec pudebit, sicubi erro, disce-re. Et cum Juliano, illo JCTO, annos 78. agente in *l. 2. ff. de fidei. libert.* Etsi alterum pedem in tumulto haberem, non pigeret aliquid addiscere.

DIVINÆ verò MAJESTATI gratias immortales ago, meque totum devovo.

F I N I S.

m-
u-
in-
ius
u-
ber
ate
cu-

o-
ne
od
n-
io
a-

m
li-
st
bi
a-
g-
ea
e-
r.
i-

776.

175

t

117

118

V

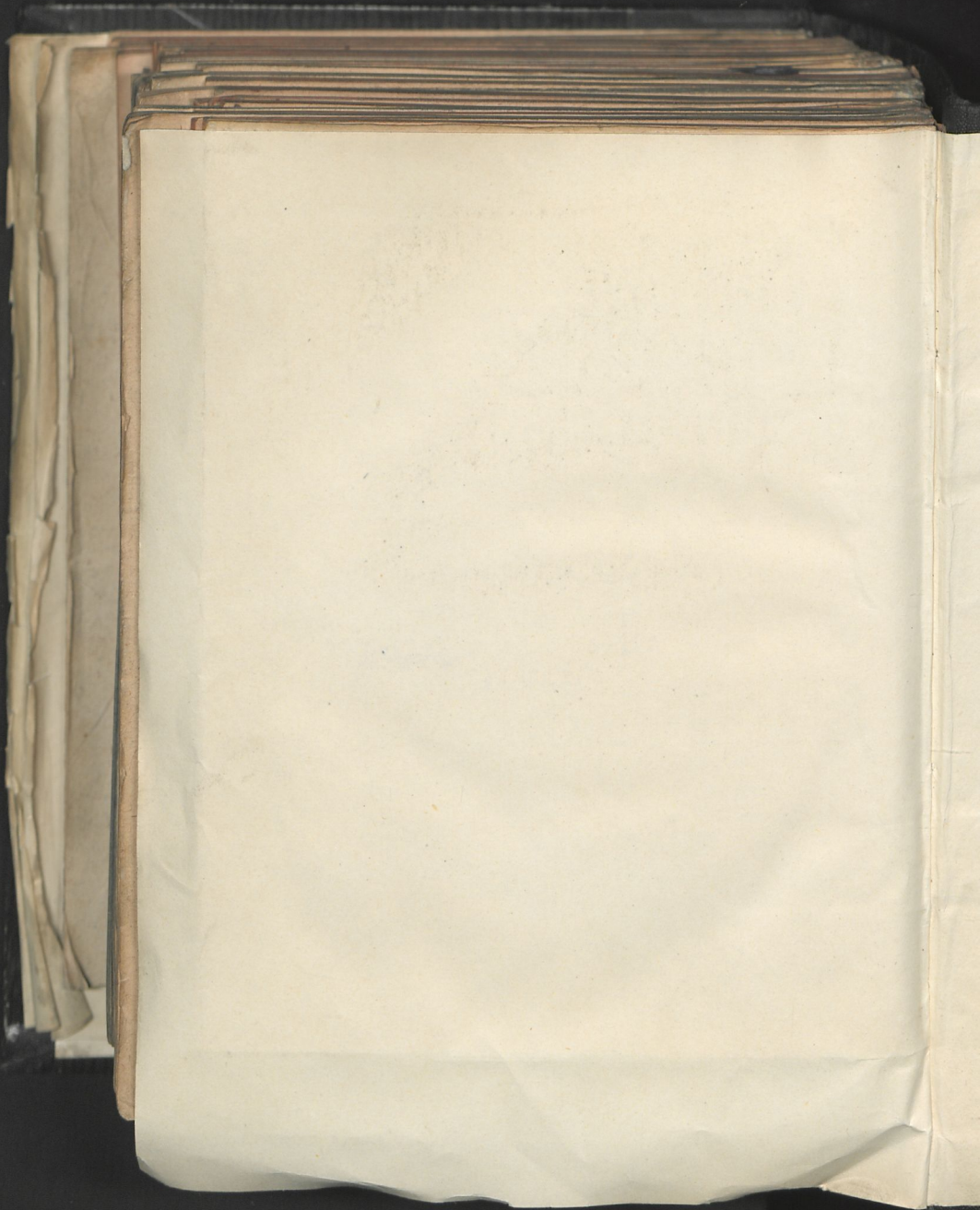
VI

Dr.
J. U.
R. U.
Un

E

Strassburg, Diss., 1659-60

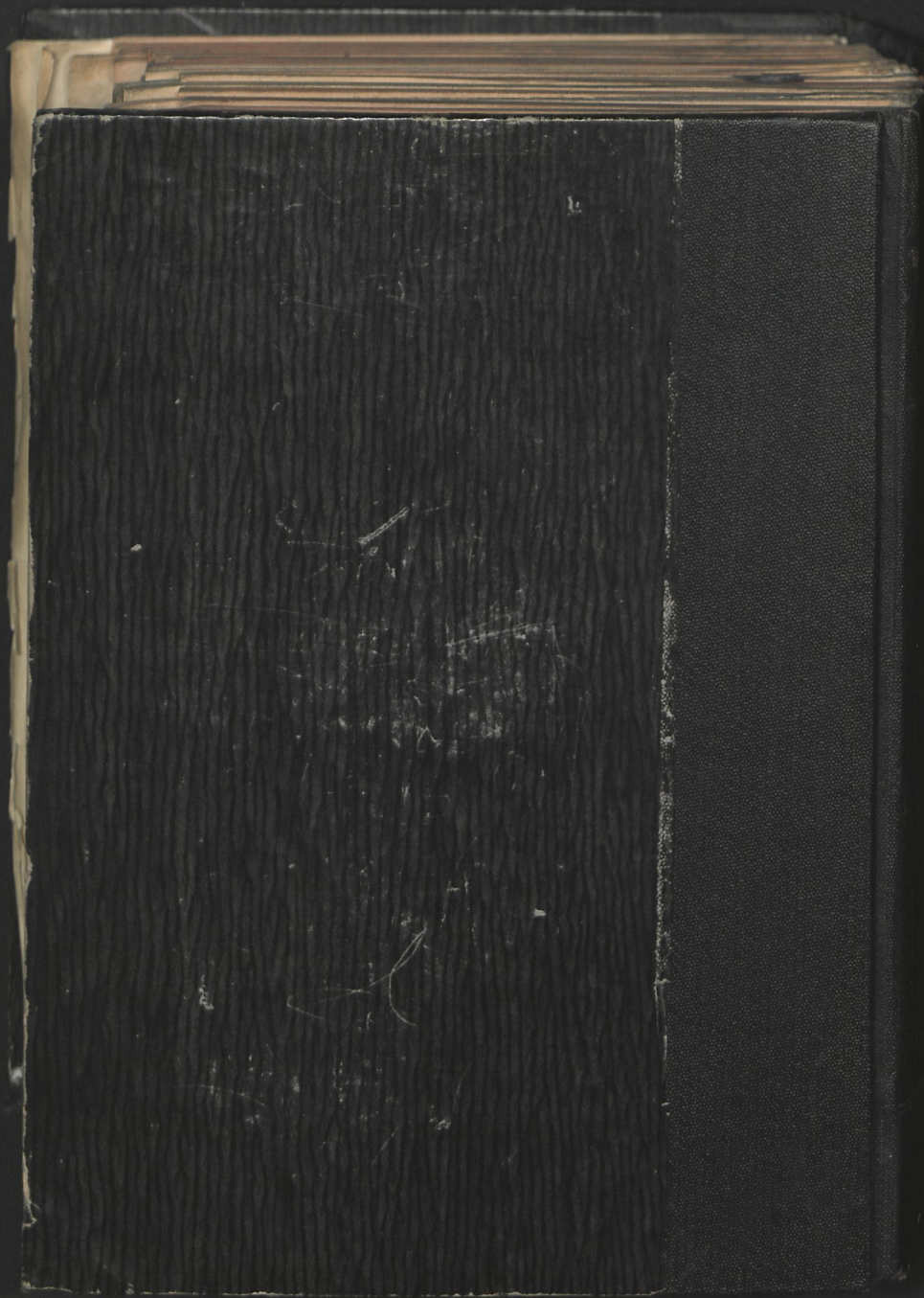
ULB Halle 3
005 607 590

TA → OL

1077

TRACTATUS
IVRIDICO-POLITICVS

744.
28

DE
FAMOSIS LIBEL-
LIS

1660, 87

seu ut vulgo vocantur

PASQVILLIS,

Imp. VII.

4.

QUEM

IN CELEBERRIMA ARGENTORATEN-
sium Vniuersitate breuiter adum-
bratis

JOHANNES CONRADUS *Koffenbauch*/
Heilbrunnensis.

ARGENTORATI,

Typis expressit ANTHONIVS HAUG,

M DC LX.

